

הפקולטה לחברה ולתרבות

חוברת מידע לנרשמים

תוכן העניינים

5	דברי הדקאן
6	אודות המכללה האקדמית בית ברל
8	הפקולטה לחברה ולתרבות - הדרך שלך לעולם האקדמי
9	ללמוד בבית ברל
	מגמות ההתמחות*:
14	קרימינולוגיה ואכיפת החוק
20	ניהול ארגוני חברתי
30	ביטחון והגנת העורף
39	ספרות עברית כללית
40	מקרא ותרבות ישראל
42	לימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה
44	שפה וספרות ערבית
45	לשון עברית
46	היסטוריה
48	מדעי החברה ואזרחות
50	שפה וספרות אנגלית
52	המרצים בפקולטה
53	היחידה ללימודי אנגלית למטרות אקדמיות
56	מפת הקמפוס
58	מפת הגעה
59	דקנאט הסטודנטים
60	מפרי עטם של מרצי הפקולטה

*במגמות הפקולטה ניתן ללמוד קורסים אקדמיים של האוניברסיטה הפתוחה, במקביל ללימודים במכללה האקדמית בית ברל, לקראת תואר בוגר במדעי החברה והרוח של האוניברסיטה הפתוחה. לצורך עמידה בדרישות לתואר זה יש להשלים, בנוסף ללימודים במגמות אלה, לפחות 66 נ"ז באוניברסיטה הפתוחה ולעמוד בכל הדרישות לתואר כמפורט בידיעון האקדמי של האוניברסיטה הפתוחה

בית ברל. לשלב לימודים ועבודה

מועמדים יקרים,

שלום רב וברוכים הבאים לפקולטה לחברה ולתרבות במכללה האקדמית בית ברל. הפקולטה לחברה ולתרבות מאגדת מגוון תחומים ממדעי הרוח, התרבות והחברה: מדעי החברה ואזרחות, ספרות עברית וכללית, היסטוריה, לשון עברית, שפה וספרות ערבית, שפה וספרות אנגלית, לימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה, מקרא ותרבות ישראל. בנוסף, הפקולטה מציעה תכניות בקרימינולוגיה ואכיפת חוק, ניהול ארגוני חברתי, מגדר וביטחון והגנת העורף. אנו מזמינים אתכם להיות סטודנטים בפקולטה שלנו

וליהנות מלימודים אקדמיים בחזית המחקר וההוראה בכל יחידותינו. הפקולטה לחברה ולתרבות שוקדת שלא להיות מנותקת מן המתרחש בסביבתה החברתית הקרובה וב'כפר הגלובלי' ושואפת להיות בעלת תפקיד מוביל בהתפתחויות התרבותיות והחברתיות בישראל. אנו בפקולטה לחברה ולתרבות מאמינים שלהיות אדם משכיל פירושו להיות בעל ידע עמוק בתחום ההתמחות, ולדעת להפעיל דרכי חשיבה והבעה המבוססים על רוחב אופקים והבנת ההיסטוריות של תופעות בעולמנו. על כן, הסטודנטים שלנו אמנם מקבלים הכשרה עמוקה בדיסציפלינה אחת או שתיים, אך המטרה הסופית היא שיתוודעו למכלול הידע שההשכלה במדעי הרוח והחברה יכולה לספק וידעו להעריך את חשיבותה. אנו מקווים להכשיר את בוגרינו לקראת עתיד שהם יכולים לדמיין ולקראת האפשרות ליצור ולייצר בעולם שהתסריט לו טרם נכתב.

מגמות הלימוד בפקולטה מאפשרות לסטודנטיות ולסטודנטים בכל גיל לרכוש השכלה גבוהה לצד העצמה אישית, פיתוח מקצועי וכלים מעשיים להתמודדות עם אתגריה של חברה מודרנית במאה ה-21. רבים מהסטודנטים הלומדים בפקולטה באים מקרב המגזר הציבורי, משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, חברות ממשלתיות, וגם כאלה העובדים במגזר העסקי ובעמותות. כולם באים ללמוד על מגוון תחומי ידע הנוגעים ליסודות חיינו כאן: תחומי הממשל השונים, תהליכי המדיניות הציבורית, המינהל הציבורי והשלטון המקומי. אנו שמחים להזמין אתכם להצטרף למאות רבות של סטודנטים ואלפי בוגרים בשנים האחרונות המשולבים היום במגוון תפקידים בכל תחומי העשייה במגזר הציבורי, העסקי והוולונטרי. סגל הפקולטה והצוות המינהלי של הפקולטה ישמח לעמוד לרשותכם בעצה ובהדרכה לכל אורך לימודיכם.

בברכת הצלחה,

שלכם, פרופ' נורית בוכייץ

דקאן הפקולטה nuritb@beitberl.ac.il

המכללה האקדמית בית ברל

נשיאת המכללה: פרופ' תמר אריאב

המכללה האקדמית בית ברל היא מוסד אקדמי רב-תחומי להשכלה גבוהה, השוכן בקמפוס ירוק ורחב ידיים באזור השרון. המכללה היא אחת המכללות הגדולות, הוותיקות והמובילות בישראל, ופועלת כמוסד חינוכי עוד מהימים שלפני הקמת המדינה. סגל המכללה מונה כ-750 מרצים הפעילים בכל תחומי ההוראה והמחקר, ולומדים בה כ-10,000 סטודנטים. בוגרי המכללה משתלבים מזה שנים בתפקידי מפתח במערכות החינוך ובמגזר הציבורי ומובילים את הרוח החברתית שלאורה פועלת המכללה.

במכללה פועלות שלוש פקולטות:

הפקולטה לחינוך

הפקולטה לחינוך מאגדת תחת קורת גג אחת מסגרות לימודים לתואר ראשון (בוגר בהוראה (B.Ed.), לימודים לתואר שני למורים בפועל (M.Ed.) בייעוץ חינוכי, תכנון לימודים והערכה, ליקויי למידה: הערכה והתערבות חינוכית, ניהול וארגון מערכות חינוך, קידום נוער בסיכון ובמצוקה, הוראה ולמידה: שפות וחינוך ומורשת ערבית. לאקדמאים מוצעות תכניות הכשרה להוראה מגוונות ותכנית מוסמך בהוראה בבית הספר העל-יסודי (M.Teach). בפקולטה מוצעים לימודי חינוך חדשניים ופועלות בה יחידות רוחב המספקות תמיכה ומשאבים לתהליכי ההכשרה להוראה כמו גם לתהליכי הכניסה למקצוע.

הפקולטה לחברה ולתרבות

הפקולטה לחברה ולתרבות מציעה חוגים ותכניות לימוד במגוון תחומים ממדעי החברה, התרבות והרוח. בפקולטה נלמדים חוגים במקצועות מדעי החברה ואזרחות, ספרות עברית וכללית, היסטוריה, לשון עברית, שפה וספרות ערבית, שפה וספרות אנגלית, לימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה, מקרא ותרבות ישראל לצורכי הכשרה להוראה. כמו כן מתקיימים בפקולטה לימודים במגמות בקרימינולוגיה ואכיפת חוק, ניהול ארגוני חברתי, מגדר וביטחון והגנת העורף. סגל ההוראה בפקולטה כולל מרצים ומרצות מומחים בתחומם ובכירים מעולם העשייה, בעלי ניסיון רחב בשטח. הסטודנטיות והסטודנטים נהנים מרכישת השכלה בכל גיל, לצד העצמה אישית, פיתוח מקצועי וכלים מעשיים להתמודדות עם אתגריה של החברה המודרנית במאה ה-21.

המדרשה - פקולטה לאמנויות

המדרשה היא המוסד היחיד בארץ המשלב לימודי אמנות גבוהים עם הכשרת אמנים-מורים. תכניות הלימודים כוללות: תואר ראשון בוגר בהוראה B.Ed.F.A. באמנות ובקולנוע, תואר שני M.Ed. בחינוך לאמנות, תואר שני M.A.A.T. בטיפול באמצעות אמנויות - אמנות חזותית, ותכנית לימודי המשך לאמנים צעירים בעלי תואר ראשון. במדרשה מלמדים טובי האמנים בארץ שמקיימים שיח פורה וערני עם עולם האמנות העכשווית. תכניות הלימודים במדרשה מאפשרות לסטודנט לפתח יכולת חשיבה וביקורת עצמאית ולבסס את דרכו האמנותית. רבים מבוגרי המדרשה לאמנות הם אמנים מובילים בארץ ובחו"ל, בעלי אמירה ייחודית ואיכותית.

ללמוד בפקולטה לחברה ולתרבות זה פשוט להיות אקדמאים

מדוע לימודים אקדמיים?

לימודים אקדמיים מזמנים ללומדים גירוי אינטלקטואלי תוסס, פותחים חלונות התבוננות אל העולם, מציגים את המחשבה האנושית שהיוותה אבני דרך בהתפתחות החברה והתרבות, מכשירים למקצועיות ולהתמחות, משכללים ומשפרים את שיקול הדעת, מעניקים כלים לחשיבה עצמאית ולהפעלת כוח שיפוטי, מפתחים את היכולת לחדש ולהתחדש ומעצבים את האישיות. האקדמיה מאפשרת להפיק מלימודים הנאה יתרה - הנאה המבוססת על ידע.

מדוע בפקולטה לחברה ולתרבות במכללה האקדמית בית ברל?

הפקולטה לחברה ולתרבות מרכזת בקרבה את המומחיות והידע הדיסציפלינריים במגוון תחומים ממדעי החברה, התרבות והרוח. היא כוללת את המגמות, קרימינולוגיה ואכיפת חוק, ניהול ארגוני חברתי, מגדר וביטחון והגנת העורף. ואת החוגים למדעי החברה ואזרחות, ספרות עברית וכללית, היסטוריה, לשון עברית, שפה וספרות ערבית, שפה וספרות אנגלית, לימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה, מקרא ותרבות ישראל.

סגל הפקולטה לחברה ולתרבות כולל מרצים מומחים בתחומם במדעי החברה והרוח והמוכרים בשדה האקדמי הדיסציפלינרי שלהם. לצדם, מלמדים בפקולטה מרצים שהם בכירים בתחומי דעת שונים ולהם ניסיון רחב ומקיף בעבודת השדה כמפקדים (בדימוס) בצבא ובמשטרה, ומנהלים בכירים בארגונים שונים במגזר הציבורי והעסקי.

מה תלמדו?

שחיתות שלטונית במדינת ישראל, קבלת החלטות, היבטים גלובליים ומקומיים של איכות הסביבה, טקסי החיים של התרבות היהודית, מעמד העורף בתפיסת הביטחון הלאומי בישראל, צבעי יסוד: איורים בספרות ילדים, התבגרות בעידן האינטרנט, סוגיות מגדריות בהלכה, שלטון הליכוד, דוד וגלית: אנשים והשתקפותם בתקשורת, אביב בעולם הערבי - האמנם? אוטופיות ומימושן בהתיישבות הציונית, גיאופוליטיקה של המזרח התיכון ואפריקה, ממינהל ציבורי לניהול ציבורי חדש.

ללמוד בבית ברל

הקמפוס

אצלנו באמת לומדים באווירה אחרת. קמפוס המכללה שלנו הינו אחד הקמפוסים הגדולים והיפים בין המוסדות האקדמיים בארץ. הקמפוס הירוק מקיף מרחבי דשא וצמחייה, מכיל גן בוטני קסום, חווה חקלאית לימודית ואינספור פינות חמד. במהלך שנת הלימודים מרצים רבים לא עומדים בפיתוי ובוחרים לקיים שיעורים על הדשא ולא בתוך הכיתה.

קמפוס המדרשה - פקולטה לאמנויות הינו מבנה יפיפה מתחילת המאה ה-20 ובו גלריות, סדנאות יצירה וחדרי סטודיו המשמשים את הסטודנטים שלנו לאמנות. המכללה האקדמית בית ברל היא המכללה הראשונה לחינוך שהוסמכה על ידי המשרד להגנת הסביבה כקמפוס ירוק בזכות פעילותה הענפה בתחום הסביבתי.

נגישות

אנחנו לא צריכים חוקים כדי להיות נגישים. המכללה האקדמית בית ברל מספקת שירותים לסטודנטים בעלי צרכים מיוחדים (אקדמיים ופיזיים) לרבות מרכז תמיכה, ליווי אישי וקמפוס מונגש.

מעורבות בקהילה

אנו מאמינים כי למוסד אקדמי, ובעיקר כזה המכשיר מורים ומחנכים בישראל, תפקיד חשוב ומרכזי בתרומה למען הקהילה. המכללה יוזמת ומקדמת פרויקטים חברתיים רבים ומעודדת את הסטודנטים לקחת חלק וליזום פעילויות נוספות, בין היתר על ידי מלגות והכרה לימודית (אקרדיטציה) בפעילות זו.

מלגות

הרווחה הכלכלית של הסטודנטים שלנו חשובה לנו. המכללה מציעה מגוון רחב של מלגות לסטודנטים מצטיינים, לסטודנטים הלומדים במסלולים ובמקצועות מועדפים, לסטודנטים הזקוקים לסיוע כלכלי ומלגות לסטודנטים המעורבים בתרומה לקהילה. פרטים נוספים באתר המכללה תחת דקנאט הסטודנטים.

שילוב אמנויות

הימצאותה של המדרשה - פקולטה לאמנויות במכללה האקדמית בית ברל פותחת פתח לעולם עשיר ומעשיר של אמנות ותרבות הבא לידי ביטוי הן בחוויה הסטודנטאלית (אירועי אמנות ותרבות, פתיחת תערוכות, הקרנות סרטים ועוד) והן באפשרויות המוצעות לסטודנטים לחינוך לשלב לימודי אמנות במסגרת לימודיהם.

הוראה מתקדמת

במכללה קיים מרכז מיוחד התומך בסטודנטים ביצירה ובפיתוח של עזרי לימוד טכנולוגיים ועיצוביים, המספק לסטודנטים סדנה לעיצוב, ספרייה פדגוגית ומרחב אינטראקטיבי עתיר משאבים טכנולוגיים ופדגוגיים. מרכז זה מדגים את סביבת תכנון הלימודים העתידית של המורה תוך חשיפה לפוטנציאל של הטכנולוגיה בחינוך ובעיצוב חדשני, ומזמן התנסות אישית.

שירותים לסטודנטים

שירותים מקוונים, ספריות מתקדמות, עמדות מחשבים לסטודנטים, גלישה בפס רחב בכל רחבי הקמפוס, מעבדות מתקדמות, שירות הסעות חינם למכללה, קפטריה ועמדות Elite Coffee, חנות ציוד משרדי, שירותי צילום והדפסה, מנוי חניה מוזל ועוד.

סמסטר בחו"ל

רוצים לצאת ללימוד בחו"ל? המכללה מעודדת קשרים עם מוסדות בחו"ל, ומאפשרת לסטודנטים לתואר ראשון ושני להשתתף בתכנית לחילופי סטודנטים ארסמוס (+Erasmus).

הסטודנטים הנבחרים לתכנית לומדים סמסטר שלם במימון מלא באחת ממדינות אירופה עמן יש לנו הסכם (גרמניה, פולין, אוסטריה, צ'כיה ועוד) חוזכים להרחיב אופקים, להכיר תרבויות שונות ולהיחשף לשיטות לימוד בארצות אחרות.

אגודת הסטודנטים

אגודת הסטודנטים במכללה מייצגת את מכלול הצרכים של ציבור הסטודנטים. האגודה נותנת שירותים שונים לסטודנטים ומסייעת להם בכל תחומי חייהם: בתחום האקדמי, בתחום התרבות, ובתחום הרווחה ובתחום המעורבות החברתית. את כל שירותי האגודה ניתן למצוא באתר האגודה www.aguda-bb.co.il הנכם מוזמנים לחפש את עמוד האגודה בפייסבוק על מנת להיות מעודכנים בכל הנעשה - "אגודת הסטודנטים בית ברל".

מעונות

בקמפוס המכללה קיימים מגוון חדרי מעונות לסטודנטים המציעים חדרי ליחידים או לשני אנשים. הסטודנטים שלנו שגרים במעונות נהנים מהווי חברתי צעיר ומגבש על באווירה פסטורלית.

הבוגרים

הבוגרים שלנו נהנים ממוניטין רב השנים שצברה המכללה, והם מבוקשים מאוד בשוק העבודה. את אלפי הבוגרים של המכללה ניתן למצוא בתפקידי מפתח במערכות החינוך, במגזר הציבורי, כאמנים ידועים בארץ ובחו"ל וכקולנוענים בתעשייה - כקובעי מדיניות, המשפיעים ומובילים את השיח הציבורי.

סטודנטים מרוצים

המכללה האקדמית בית ברל מדורגת בשנים האחרונות בין 10 המוסדות האקדמיים המובילים בארץ בסקרי שביעות רצון של הסטודנטים. אנחנו פועלים ללא לאות כדי שהסטודנטים שלנו ימשיכו להיות מרוצים!

מבנה הלימודים במגמות ההתמחות בפקולטה

הלימודים נמשכים 3 שנים + סמסטר ביום אחד בשבוע

תכנית לימודים - יום מלא

שנת לימודים	סמסטר	קורסים לתעודת התמחות של המכללה האקדמית בית ברל	קורסים לתואר ראשון של האוניברסיטה הפתוחה*
שנה א	א	4	-
	ב	3	1
	קיץ	-	1
שנה ב	א	3	1
	ב	3	1
	קיץ	-	1
שנה ג	א	3	1
	ב	3	1+1
	קיץ	-	1
שנה ד	א	2	2
סה"כ		21 קורסים	11 קורסים

חדש! לימודי ערב הלימודים נמשכים 3 שנים + סמסטר יומיים בשבוע

במגמת קרימינולוגיה ואכיפת החוק קיימת אפשרות ללימודי ערב יומיים בשבוע החל מהשעה 17:00

קורסים לתואר ראשון של האוניברסיטה הפתוחה*	קורסים לתעודת התמחות של המכללה האקדמית בית ברל	סמסטר	
	4	א	שנה א
1	4	ב	
1		ק"ץ	
1	3	א	שנה ב
1	3	ב	
<u>1</u>		ק"ץ	
1	3	א	שנה ג
1 + 1	2	ב	
1		ק"ץ	
2	2	א	שנה ד
11 קורסים	21 קורסים		סה"כ

* קורסים אקדמיים של האוניברסיטה הפתוחה. לצורך עמידה בדרישות לתואר בגור במדעי החברה והרוח של האוניברסיטה הפתוחה יש להשלים לפחות 66 נ"ז באוניברסיטה הפתוחה ולעמוד בכל הדרישות לתואר כמפורט בידעון האקדמי של האוניברסיטה הפתוחה.

במגמה לקרימינולוגיה ואכיפת החוק, נדרש הסטודנט ללמוד **לפחות קורס אחד של האו"פ, מתוך 4 קורסים בתחום הליבה, על מנת להבטיח את ישימות התואר במשטרה**. יש להתעדכן במנהל סטודנטים בקורסים האמורים ולהקפיד לעבור אות אחד מהם בהצלחה. לתשומת לבכם יש לעמוד בדרישות האנגלית (קבלת פטור או השלמת לימודי האנגלית לרמת פטור) כתנאי קבלה ללימודי הקורסים המתקדמים באוניברסיטה הפתוחה. פתיחת קורסי האנגלית - מותנית במספר הנרשמים.

איזו תעודה מקבלים בתום הלימודים?

תעודת התמחות בלימודי המגמה מטעם המכללה האקדמית בית ברל.
על לימודים אלו ניתן לקבל הכרה לקראת תואר ראשון (B.A.) במדעי החברה והרוח של האוניברסיטה הפתוחה.

הקבלה ללימודים - ללא דרישות קדם

מגמות ההתמחות לקראת תואר ראשון B.A. במדעי החברה והרוח של האוניברסיטה הפתוחה

- קרימינולוגיה ואכיפת החוק
- ביטחון והגנת העורף
- ניהול ארגוני חברתי

מגמות הפקולטה

A man and a woman are sitting at a wooden table outdoors, looking at documents. The man is on the left, wearing a dark jacket, and the woman is on the right, wearing a light-colored sweater and glasses. They are both focused on the papers in front of them. In the background, there is a building with large windows and a metal railing.

קרימינולוגיה ואכיפת החוק

ראש המגמה: ד"ר הלה גולן שמוחה hilla.golan@beitberl.ac.il

המגמה לקרימינולוגיה ואכיפת החוק מציעה לסטודנטים תכנית לימודים מגוונת מעניינת ועדכנית. אצלנו תלמדו את קורסי הליבה בתחום כמו במחלקות אחרות בארץ ובעולם. בהמשך, קורסים מתקדמים יחשפו בפניכם את העולם המרתק של הקרימינולוגיה, הקשרים היישומיים שלה, ואת הדיאלוג שבין עולם הסטייה והעבריינות ובין תחומי דעת אחרים. מדי שנה לומדים במגמה למעלה מ 1000 סטודנטים ומלמדים בה מעל 30 מרצים מתחומי ידע שונים. ייחודיות המגמה היא שילוב של מרצים האמונים על מחקר אקדמי, עם מרצים בעלי ניסיון מקצועי בארגונים ממשלתיים ביטחוניים ואזרחיים.

תכנית הלימודים מתאימה לסטודנטים המגיעים מארגוני אכיפת החוק ושירות המדינה, יחד עם סטודנטים המעוניינים ללמוד לתואר אקדמי בקמפוס איכותי ולשלב לימודים וקריירה.

יעדי המגמה הם להקנות ללומדים ידע תיאורטי מעמיק בקרימינולוגיה ובדיסציפלינות קרובות. להקנות כלים ויכולת להבין ולנתח גורמי עבריינות וסטייה חברתית, להבין את דרכי ההתמודדות של מערכות אכיפת החוק, המשפט והחינוך בתופעת העבריינות לסוגיה. הלומדים במגמה יפתחו יכולת ניתוח וחשיבה ביקורתית שתסייע להם בהמשך במקומות העבודה ובהמשך לימודיהם האקדמיים.

קורסי חובה

קרימינולוגיה: מחקר ותיאוריה

למה אנשים בוחרים להיות עבריינים? האם הם בוחרים או נולדים להיות עבריינים? בקורס זה ננסה לענות על שאלות אלו ואחרות וננסה להבין את מקורותיה החברתיים, פסיכולוגיים וביולוגיים של ההתנהגות העבריינית.

עבריינות נוער

האם "לפשע נולד"? האם יש קשר בין מצוקה חברתית לעבריינות? האם קריירה עבריינית מתחילה בגיל ההתבגרות? בקורס זה נעסוק בזיהוי תהליכים המובילים לעבריינות וסטייה בקרב ילדים ונוער, ובדרכי התמודדות וטיפול בעבריינות נוער בישראל ובעולם המערבי. נבחן את עבריינות הנוער מזווית חינוכית, טיפולית וחוקית, ונכיר גורמי אכיפה, מניעה, שיפוט, ענישה, ושיקום של עבריינים צעירים במדינת ישראל.

תורת הענישה

למה מענישים? האם ענישה מרתיעה? האם יש אלטרנטיבות יעילות לבית סוהר? הקורס עוסק בסוגיית הענישה על היבטיה הפילוסופיים, החברתיים, המוסריים, הדתיים והפסיכולוגיים. נסקור שיטות ענישה, התפתחות היסטורית של בתי הסוהר ונדון בדילמות בקשורות בסוגיית הענישה.

דיני עונשין

מהי עבירה פלילית? מהם הסייגים לאחריות הפלילית? בקורס נעסוק בחוק העונשין וביסודות האחריות הפלילית. נתייחס לרכיבי העבירה, המעשה האסור, המחשבה הפלילית וחריגיה, הרחבת האחריות הפלילית, כשירות בפליליים וסייגים לאחריות פלילית. נתמקד בסיווג עבירות פליליות בדיני עונשין כגון: עבירות נגד הגוף, עבירות נגד הרכוש, עבירות סמים, עבירות נגד המשטר ועבירות נגד המוסר.

המשפחה כגורם חוסן וסיכון לעבריינות אלימות

מהם גורמי חוסן? מהם הגורמים לאלימות בתוך המשפחה? בקורס זה נבחן את הגורמים המשפחתיים להתפתחות התנהגויות פתולוגיות ועברייניות. נכיר את הגישה המערכתית להבנת תפקוד המשפחה, ונעמוד על סגנונות תפקוד משפחה בריאים ופתולוגיים. המשפחה הינה המוסד החברתי היציב ביותר לאורך ההיסטוריה ולמרות השינויים הרבים שחלו בה בעשרות השנים האחרונות עדיין מהווה גורם משמעותי בהתפתחות הילד ובניבוי הסתגלות חברתית ועבריינות.

התמכרויות

"פעם מכור תמיד מכור?" האם אפשר להיגמל? האם התמכרות לסמים היא כמו התמכרות לאינטרנט? בקורס זה נתייחס לשימוש בחומרים פסיכואקטיביים שונים והשלכותיהם על הפרט וסביבתו, כמו גם למדיניות, לפיקוח, לאכיפה ולמשפט כלפי סמים מסוכנים. נדון בהיבטים החברתיים של התופעה ונציג גישות טיפוליות מקובלות.

עבירות מין ועברייניהן

מהי סטייה מינית ומהי עבירת מין? מהי פדופיליה? בקורס נעסוק בבעיות נבחרות בסטיות ועבירות מין: דפוסים, סוגי עבריינים וקרבתות, מדיניות התערבות וחקיקה, טיפול וענישה. כמו כן, נציג תנועות חברתיות הקשורות להעלאת המודעות לגבי קורבנות ילדים ונשים, ובבעיות חוק ומוסר בנושאים כגון: זנות, פורנוגרפיה והומוסקסואליות.

ליקויים נפשיים עבריינות ומה שביניהם

"מהן מחלות נפש? מה ההבדל בין אלימות ותוקפנות? איך קובעים מסוכנות? בקורס נכיר נבחן גישות שונות להבנת האבנורמליות האנושית, נבחן את הקשר בין שבין מצבים פתולוגיים ובין פשיעה על צורותיה השונות. נתייחס להשלכות ההתנהגותיות ולפוטנציאל האלימות הטמון במצבים נפשיים שונים, לדרכי האבחון, המניעה וההתמודדות. נתעמק בקריטריונים להערכת מסוכנות ונבחן את סוגיית האחריות הפלילית ואת משמעות הענישה של הלוקים בנפשם ובשיכלם.

ויקטימולוגיה

מהו קורבן? האם כל נפגע עבירה הוא קורבן? מהי ויקטימולוגיה חיובית? קורס זה יעסוק בהתפתחות הויקטימולוגיה, בשאלת ההגדרה "מיהו הקורבן?" ובסוגיות במחקר הויקטימולוגי. נבחן מאפיינים ייחודיים של קורבנות ספציפית: קורבנות מינית, קורבנות אלימות, התעללות במשפחה. נתייחס להשלכות של הקורבנות על הפרט תוך הבחנה בין מעגלי הפגיעה השונים: קורבנות ישירים, משפחה ונותני סיוע. וכן נעסוק בדעות קדומות והיחס השלילי של החברה לקורבנות העבירות השונות.

קורסים מתקדמים (רשימה חלקית)

עלייה, הגירה ועבריינות

הקורס יעסוק בהקשר הרחב של הסתגלות מהגרים ועולים, על היבטים הפסיכולוגיים, המשפחתיים, והחברתיים. בקורס יינתן דגש על הקשר הקיים בין הגירה לבין תופעות של עבריינות וסטייה חברתית, כגון שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים, עבריינות נוער, אלימות וכדומה.

הפרעת קשב וריכוז, עבריינות, התנהגויות בסיכון ומה שביניהן

בשנים האחרונות מחקרים רבים מצביעים על הפרעת קשב וריכוז כגורם סיכון דומיננטי לדפוס התנהגות עבריינית והתנהגויות בסיכון. במסגרת הקורס יינתן הסבר על היבטיה השונים של הפרעת הקשב והריכוז כמכלול של היבטים הקשורים בחוסר שליטה על דחפים והתנהגות, ליקויים המתבטאים בקשיים בהפעלת עכבות, בשליטה בדחפים ובריסון התנהגות. בהקשר זה יידונו מושגים של ויסות רגשי וניהול עצמי כחלק מהתפקודים הניהוליים אשר בלקותם תורמים להתנהגות עבריינית.

עבריינות נשים

מעורבות של נשים בעולם העבריינות והפשע, הן כנפגעות והן כפוגעות, מקבלת יותר ויותר הכרה כתופעה חברתית מורכבת. במהלך הקורס נדון בגישות תיאורטיות שמקדמות הבנה של התופעה, נבין מהן הסיבות האישיות והחברתיות למעורבות נשים במעשי עבריינות ומהן ההשלכות החברתיות של התופעה, ונלמד על דרכי התערבות וטיפול ייחודיות לנשים.

הרשעות שווא והזיכרון המתעתע במשפט הפלילי והאזרחי

הקורס עוסק בטעויות הזיכרון העיקריות שעשויות להשפיע על תוצאות משפטים כמו גם על הרשעות שווא של חפים מפשע. בין הנושאים שיוצגו: הודאות שווא, הטיות זיכרון; הוויכוח בקהילה המדעית בין המצדדים בקיומו של זיכרון משוחזר ובין הסוברים שזיכרונות אלו הינם זיכרונות מסולפים; טעויות זיכרון אופייניות לילדים ולקשישים ועוד.

מבוא לקרימינליסטיקה ומדע פורנזי

בקורס ירכשו הסטודנטים ידע בסיסי בקרימינליסטיקה, בשימוש בשיטות מדעיות פורנזיות לחקירת פשעים ובשילוב הממצאים בהליך הפלילי. נעסוק במושגי יסוד של המדע הפורנזי ובהתפתחותו של תחום זה. במסגרת הקורס נציג אירועי אמת וננתח מהי תרומת המדע הפורנזי בפענוחם.

הבעות פנים ככלי לגילוי האמת

בקורס זה נדון ביכולת המוגבלת שלנו להבדיל בין שקר לאמת, נלמד לזהות את הרגשות השונים על פי הבעות הפנים המאפיינות אותם, נכיר את הסמנים המבדילים בין הבעות פנים אמיתיות למזויפות, ונבדיל בין סימנים אמיתיים לבין אלה שהם בחזקת "מיתוס". נבין אלו פנים מעוררים בנו אמון, אלו נתפסים כידידותיים, וכיצד הדבר יכול להשפיע בשיפוט. נדון בהשפעת הגנטיקה על תפיסת הבעות הפנים.

מבוא למשטרה ושיטור

מי זה "בובי"? מה זה שיטור קהילתי? מהם "חלונות שבורים"? בקורס מעניין ומרחיב אופקים נקנה מונחי יסוד משטרתיים בארץ ובעולם בגישה ביקורתית; נקיים דיון בסוגיות מרכזיות בהיבט הפילוסופי, ההיסטורי, והמעשי בתחום המשטרה והשיטור ונציג סקירה כללית של המשטרה, תפקידיה וארגונה בדגש על הטיפול בסוגיית המיעוטים בישראל.

פשעה בישראל

מה הקשר בין גלובליזציה ופשעה בישראל? מהם הגורמים המשפיעים על רמת הפשעה? הקורס יעסוק בפשעה בישראל לסוגיה השונים: סמים, אלימות, רכוש, עבריינות נוער, כת השטן, הימורים, זנות, סחר בבני אדם, ארגוני פשעה ועוד. הקורס יבחן פרופילים מאפיינים של עבריינים מסוגים שונים וידון בהשפעות של הפשעה על החוסן הלאומי של מדינת ישראל. נשים דגש על מקרים אקטואליים ונדון בדרכי התמודדות עכשוויות בפשעה בישראל.

בניהול אירגוני חברתי

ראש המגמה: ד"ר גלית אהרון | galit.aharon@beitberl.ac.il

המגמה לניהול ארגוני חברתי מספקת היכרות מעמיקה עם המערכת הארגונית שבה פועל העובד והמנהל. תכנית הלימודים שמה דגש על הבנת תהליכים בארגון וכן על ניתוח של הסביבה הארגונית תוך הקניית ידע ניהולי ופרקטיקות יישומיות לעבודה בשטח. תכנית המגמה מדגישה גם ידע נרחב של המציאות החברתית, הכלכלית והפוליטית שבתוכה פועל הארגון. המגמה לניהול ארגוני חברתי מאפשרת ללומד בחירה של קורסים מתוך שלושה אפשרויות: אפשר ללמוד ייעוץ ופיתוח ארגוני, אפשר ללמוד מדיניות ציבורית ואשר ללמוד מנהל השלטון המקומי.

מטרת העל של תכנית הלימודים במגמה לניהול ארגוני חברתי היא להכשיר את 'העובד החדש'. עובד זה יוכשר להתמודד עם שוק העבודה החדש ועם שינויים המתרחשים בשוקי עבודה גלובליים. כיום, ארגוני עבודה פרטיים וציבוריים מחפשים עובדים מיומנים, המסוגלים לשלב יזמות עם יצירתיות, עובדים שיכולים לקדם את הארגון, ליזום חדשנות ולראות בראיה כוללת את הצרכים של השחקנים השונים במערכת. עובדים כאלו נדרשים לשלב יכולות אנליטיות, יכולות ניהוליות עם הבנה, ניתוח וניהול מצבים מורכבים מבחינה פוליטית, חברתית, כלכלית ומשפטית.

ייחודיות המגמה לניהול ארגוני חברתי היא בהכשרה של עובדים, מנהלים ויזמים להובלה בתחומם כך שיוכלו להכיר ולתעל תחומי ידע הנושקים לעבודתם באופן יעיל ומיטבי. בתכנית מתוודעים לאופני קבלת החלטות, ייעוץ ארגוני, התנהלות מול תקשורת המונים, עיצוב מדיניות ויישומה והתמודדות עם הסביבה החיצונית והפנימית של ארגונים. הסטודנטים מקבלים בסיס ידע רחב וכלי ניהול מגוונים המאפשרים להם להשתלב בארגונים חברתיים, בשלטון המקומי, במינהל הציבורי ובשוק הפרטי בארץ ובעולם. הסטודנטים יוכלו להבין טוב יותר את הכוחות הפנימיים הפועלים בארגון כמו גם את ההיבטים החיצוניים של סביבת הארגון, המשפיעים על תפקודו בסביבה מודרנית ודינאמית.

תכנית הלימודים במגמה לניהול ארגוני חברתי מספקת מענה לדרישות שוק העבודה החדש ומעניקה קרש קפיצה לקידום משמעותי ולפיתוח קריירה במגוון רחב של ארגונים. התכנית גם מותאמת לדרישות הסף של לימודי המשך במסודות האקדמיים המובילים בישראל ובעולם.

משך הלימודים

התכנית מתפרשת על פני 3 שנות לימוד + סמסטר אחד ונלמדת יום אחד בשבוע.

איזו תעודה מקבלים בתום הלימודים?

■ תעודת התמחות בניהול ארגוני חברתי מטעם המכללה האקדמית בית ברל.
■ בלימודי בוקר התעודה תכלול הדגשה של אחד מאשכולות הבחירה: אשכול ייעוץ ופיתוח ארגוני, אשכול מנהל ומדיניות ציבורית, אשכול מנהל השלטון המקומי.

הקורסים במגמה

ארגונים בחברה האזרחית

בקורס נציג ונבחן את התפתחות הזירה האזרחית ואת מאפייני המגזר השלישי. בחלקו הראשון של הקורס נעסוק בהיבטים תיאורטיים ובינלאומיים של הזירה האזרחית, לרבות תופעת ההשתתפות הפוליטית אשר בלעדיה לא תתקיים חברה אזרחית, מרכיבי ההצלחה/הכישלון של ארגונים והקשר שבין החברה האזרחית לממשלות. בחלקו השני של הקורס נעסוק בחברה האזרחית בישראל לרבות תיאור היסטורי של התפתחותה מתקופת היישוב, דרך הקמתה ומהלך שנותיה. הקורס מתמקד בהצגת שני ארגונים שקמו טרם הקמת המדינה והמשיכו להיות שחקנים מרכזיים גם לאחר הקמתה - הסוכנות היהודית וההסתדרות הכללית של העובדים.

קבלת החלטות בארגונים

תהליכי קבלת ההחלטות במינהל הציבורי מורכבים בשל הגורמים הרבים השותפים ו/או המשפיעים על התהליך. ההחלטות המתקבלות לא זו בלבד שמטבען הן משפיעות על מגזרים שונים וציבור רחב, השלכותיהן אף עשויות להיות הרות גורל. בקורס ייחשפו הסטודנטים לתפישות, לגישות ולמודלים המרכזיים בתורת קבלת החלטות במגזר הציבורי וכיצד מודלים אלה מיושמים במציאות הישראלית.

ערים חכמות

המאה ה-21 מציבה בפנינו אתגרים רבים ומורכבים. הקידמה והטכנולוגיה הובילה אותנו גם ברמה המקומית לאתגר של הקמת עיר חכמה. עיר חכמה היא תכנון מקומי המשלב בתוכו טכנולוגיה, מידע, תקשורת ופתרונות אינטרנטיים וזאת לנהל ולתחזק את המקומות הציבוריים בצורה מאובטחת כגון: בתי ספר, בתי

חולים, מערכות תחבורה, תשתיות מים, אשפה, שירותים קהילתיים ועוד. מחקרים העוסקים בהתפתחות ערים חכמות בישראל ובעולם מציגים אתגרים והשלכות בתחומים שונים. הקורס ערים חכמות בא לתת סקירה כללית על ההגדרה של עיר חכמה וההתפתחות של עיר כזו. בקורס מוגדרים ערים חכמות בהרחבה וההתפתחות מהתאוריה לפרקטיקה בערים שונות בעולם. כמו כן הקורס עוסק בהיבט של האזרחים וערים חכמות, כמו למשל, האם עיר חכמה מעודדת השתתפות חברתית פוליטית של האזרח, האם בזכות הטכנולוגיה, אזרחים נהפכים ליותר פסיביים בהתנהגותם במקום בו הם גרים.

מדיניות רווחה

בקורס נתמקד במדינת הרווחה הישראלית ובמדיניות הרווחה הנגזרת ממנה. הקורס מחולק לארבעה אשכולות מרכזיים: הראשון עוסק בהגדרת מדינת הרווחה ובמאפייניה כיום; האשכול השני עוסק במדינת הרווחה בישראל על השינויים והתמורות שחלו בה בשני העשורים האחרונים וכן בוחן סוגיות מרכזיות במדינת הרווחה בישראל, כמו הפרטת שירותים חברתיים; האשכול השלישי מתמקד בסוגיות העוני וההדרה במדינת הרווחה; האשכול הרביעי והאחרון עוסק במדינת הרווחה ובמדיניות הרווחה ביחס למשפחה בישראל.

מדיניות מקרקעין לאומית = מדיניות תכנון ופיתוח בישראל

בקורס נעסוק בסוגיית תכנון ופיתוח המרחב במדינת הלאום בכלל ובהקשר הישראלי בפרט. בהקשר המקומי נפרוש את ההתלבטויות והאתגרים עמם מתמודדים מקבלי ההחלטות בישראל. נסקור וננתח את תחומי המדיניות המטפלים בהיבטים המרחביים השונים, המשולבים זה בזה: מדיניות הקרקע בישראל בהקשר לתהליך בניין האומה ולמערכת היחסים בין הרוב היהודי לבין המיעוט הערבי; מדיניות תכנון המערך היישובי; מדיניות המים בישראל; והמדיניות הסביבתית בעידן המעבר לגישת הניהול הניאו-ליברלית.

מבוא ליחסי עבודה

הקורס עוסק במה הם יחסי עבודה, מי הצדדים המעורבים ומה מאפיין אותם בתופעות בתחום כגון שביתה, איגודים מקצועיים, מו"מ קיבוצי וכדומה. בשיעורים נדון במושגים בסיסיים של המחקר המדעי ביחסי עבודה ובתיאוריות המשמשות את התחום; ננתח את התנהגותם של המרכיבים העיקריים במערכת יחסי העבודה בישראל - עובדים, מעסיקים וממשלה, ונתמקד בתהליכי המו"מ הקיבוצי ובסכסוכי עבודה.

ממינהל ציבורי לניהול ציבורי חדש

בקורס נכיר את ההתפתחויות שחלו בסוף המאה ה-20 בחשיבה הארגונית והניהולית והובילו לשינויים המבניים, הארגוניים וההתנהגותיים בארגוני המגזר

הציבורי ולשינוי - ממינהל ציבורי לניהול ציבורי. נבחן את ארגוני המגזר הציבורי בישראל ואת מערכות היחסים החדשות המתקיימות בינם לבין הארגונים העסקיים, הארגונים הוולונטריים והארגונים האזרחיים, ונדון בשאלות החדשות שעולות לגבי צרכנות פוליטית, יזמות ממשלתית, חדשנות והיענות לדרישות האזרחים.

סוגיות ביחב"ל במבחן הישראלי

בקורס נציג מושגים בסיסיים בתחום היחב"ל (יחסים בינלאומיים) וניישמם בהקשר הישראלי. בחלקו הראשון של הקורס נעסוק בתיאוריה: גישות מרכזיות לחקר היחב"ל, סוגי השחקנים, מרכיבי העוצמה, אינטרס לאומי, אמצעי מדיניות חוץ ועוד. בחלקו השני של הקורס ננתח את המושגים במבחן הישראלי במסגרת אירועי בוחן. בחלק זה של הקורס נתנסה בניתוח אירועים אקטואליים ובחשיבה יישומית לאור המושגים התיאורטיים.

כלכלה פוליטית בינלאומית

הקורס מתמקד במספר סוגיות ליבה, בהן יחסי מדינה-עסקים, והדרך בה השחקנים השונים - מוסדות, מדינות ושוקים - משפיעים על המערכת הבינלאומית, מושפעים ממנה ומגיבים לאתגרים הגלובליים. הקורס מנתח את השינויים וההמשכיות במבני הכוח בכלכלות פוליטיות בזירה הבינלאומית, וחוקר מקרי בוחן ותהליכי מפתח שמעצבים את העולם כיום, בהם עליית כוחות כלכליים-פוליטיים חדשים (BRICS), מודלים קפיטליסטיים של מדינות, הכלכלה הפוליטית של קיימות, "בנקאות צללים", הכלכלה הריכוזית בברית המועצות לשעבר, "הנס האסייתי" והמדינות המתפתחות, השינויים באירופה והאיחוד האירופי והמשבר הפיננסי הגלובלי.

יחסי הון-שלטון

הקורס בוחן באופן ביקורתי את יחסי ריכוז הכוח והעושר והמשטר הפוליטי בישראל, דרך התמקדות בסוגיה שהפכה למרכזית בשיח הציבורי: יחסי הון-שלטון. הקורס מתחיל מניתוח התופעה של הון ושלטון מבעד לתיאוריות בכלכלה פוליטית; ממשיך, בחלקו השני, לחקר המקרה הישראלי; ובחלקו השלישי והמסכם ננתח את השלכות הכלכליות, הפוליטיות והחברתיות של ריכוזיות כלכלית, ואת הגורמים המרכזיים שמאפשרים עליית אוליגרכיות - שלטון המעטים העשירים. נבחן מה ניתן לעשות כדי להפחית את הנזקים של הקשרים בין בעלי הון לנושאי משרות שלטוניות, תוך התייחסות למצב השורר במדינות אחרות.

סכסוכים סביבתיים

קונפליקטים סביבתיים מקורם בחוסר הסכמה לגבי מיקום שימוש קרקע או לגבי אופן ניצול של משאב סביבתי. הקורס עוסק בקונפליקטים סביבתיים תוך בחינת הגורמים להיווצרותם, בידוד סוגיות שבהסכמה מול סוגיות שבמחלוקת

והצעת דרכים לפתרונם. קונפליקטים סביבתיים יסווגו על פי מקורם ועל פי הקשרם הגיאוגרפי (תכונות פיסיות וחברתיות של הסביבה וקנה מידה גיאוגרפי), החברתי, הפוליטי והתכנוני.

הקורס יתרכז בלמידה של גישות מבניות ואיכותניות המוצעות לסיווגם וניתוחם ויישובם של קונפליקטים סביבתיים. למידה זו תלווה בהיכרות עם קונפליקטים סביבתיים מגוונים הנובעים ממיקום שימושי קרקע ופעילות שיש להם השפעה על איכות הסביבה הפיזית או על המרקם החברתי-תרבותי. כמו כן, יוצגו דוגמאות של קונפליקטים סביבתיים והשלבים השונים עד ההגעה לפתרון.

ניהול משאבי אנוש

תחום ניהול משאבי אנוש הוא חלק אינטגרלי מפעילות הארגון המודרני ובעיקר מהתנהלותם של מנהלים בכל רמות ההיררכיה והמחלקות השונות. מטרת הקורס להכיר ולהבין עקרונות וגישות תיאורתיות של תחום ניהול משאבי אנוש בארגונים, להבין מהו תפקידו של תחום ניהול משאבי אנוש בארגון וליישם את הידע התיאורטי והאמפירי למצבים קונקרטיים בניהול המשאב האנושי. במהלך הקורס נדון בנושאים מגוונים מעולם משאבי אנוש, כולל הבנת עולם העבודה במאה ה-21, תהליכי גיוס ומיון מועמדים, הדרכת עובדים, הערכת עובדים, בחירת מסלולי קריירה ופיטורים.

נשים ופיתוח באפריקה

בקורס נתמקד בנשים אפריקאיות מהתקופה הקדם-קולוניאלית ועד ימינו. ננתח כיצד נשים נלחמו נגד סחר העבדים הטרנס-אטלנטי, כיצד הגזענות פגעה בהן כנשים שחורות ואיך תרמו במאבק המתמשך נגד הקולוניאליזם דרך המאבקים החברתיים, הכלכליים והפוליטיים שלהן. נלמד כיצד נשים אפריקאיות משתתפות או לא משתתפות בתכניות הפיתוח של ארגונים בינלאומיים וכיצד הן תורמות בפיתוח המדינה שלהן בצורות שונות. נבחן גם סוגים שונים של התארגנות חברתית של נשים אפריקאיות כמו איגודים מקצועיים, אירגונים וולונטריים, ארגוני נשים, ארגונים אתניים וכו'.

מגדר וארגונים

שוק העבודה מהווה זירה מרכזית לייצור ושכפול מגדר ותהליכי מגדור בתוכם מתעצבות הזהויות והזהדמנויות שלנו כנשים וכגברים. למרות שהחברה המודרנית משתנה במהירות בכל הנוגע לתפקידי המגדר המסורתיים, השינוי כמעט אינו ניכר בנורמות של שוק העבודה. בעשורים האחרונים התפתח גוף ידע עשיר שחוקר את החסמים ומבני הכוח בארגונים, אולם קיים קושי לתרגם את הממצאים לשינויים משמעותיים בשטח.

הקורס יציג את התיאוריות המרכזיות שצמחו במסגרת המחקר על ארגונים תוך בחינת יישומן בחוקים ובפסיקות בתי המשפט השונים. בנוסף, הקורס יבחן את

מגבלות המשפט וכיצד מגבלות אלה משפיעות על היכולת של המשפט לקדם שוויון מגדרי בארגונים.

הקורס יעסוק באופן שבו נורמות חברתיות בארגון משפיעות הן על נשים והן על גברים, מתוך התפיסה שגם גברים "ממוגדרים" בעבודה ומשלמים מחיר על ציוויי מגדר. על כן, הבנה כוללת של ההיבטים המגדריים בארגון מחייבת ניתוח של האתגרים שניצבים בפני גברים, אתגרים שהם שונים מאלו שניצבים בפני נשים, אולם משפיעים אלו על אלו.

שוק העבודה בישראל

הקורס יעסוק במאפיינים עיקריים של שוק העבודה בישראל ובמדיניות ממשלתית רלבנטית בתחום זה. מטרת הקורס להקנות לסטודנטים רקע בסיסי על הבעיות העיקריות המאפיינות שווקי עבודה בעולם ורקע ספציפי על המאפיינים העיקריים והבעיות הייחודיות המאפיינות את שוק העבודה הישראלי. במסגרת הקורס נבחן את השינויים במדיניות הממשלתית בשוק העבודה על פני זמן, ואת ההשלכות של צעדי המדיניות השונים שננקטו על קבוצות שונות באוכלוסייה. בין הנושאים שיידונו: שינוי במדיניות הכלכלית בעולם ובישראל, איגודי עובדים, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה, רמת האבטלה ומדיניות דמי אבטלה, מצב שוק העבודה של ערביי ישראל, תעסוקת חרדים, עובדים זרים ועוד.

מבוא לכלכלה

בקורס ילמדו מאפייני השיטה הכלכלית הרווחת כיום בעולם, הקפיטליזם, תוך ניתוח מאפייני העיקריים והשלכותיה על העולם החברתי והכלכלי ועל חיי האנשים. בהקשר כללי זה יושם גם דגש על ניתוח השלכות של תהליכי הגלובליזציה וההפרטה וסוגיות כמו אי-שוויון ומדינת הרווחה. בנוסף, הקורס יתייחס בקצרה גם לאופני פעילות כלכלית חלופיים כמו הקואופרציה.

התנהגות ארגונית

הקורס עוסק בניתוח ההתנהגות האנושית בארגונים במטרה להבין את מורכבות תפקודו של הארגון ולהכיר את מערכת היחסים של הארגון עם סביבתו. הבנה זו נועדה לשפר את יכולת ההתמודדות של אנשים עם מצבים מורכבים בתוך ארגונים וכן לשפר את יכולת הניהול שלהם.

דמוקרטיה ליברלית, שוויון ומדינת רווחה

הקורס יעסוק בזיקה לערכים חברתיים עמוקים כסולידאריות חברתית, שוויון הזדמנויות ומדינת רווחה. במסגרת זו נעמיק ונרחיב את בנושא הדמוקרטיה ואת ההבנה של המושג "שוויון חברתי" כמו גם מהות "מדינת הרווחה". בקורס מודגשים הפערים בין "שוויון פוליטי" ו"אי-שוויון כלכלי" ב"דמוקרטיה הליברלית המודרנית" בעיקר בקונטקסט של ישראל כיום. בתוך כך אנו מבקשים לבחון ולאפיין את מדינת הרווחה הישראלית.

צדק מאחה

צדק מאחה הינו הליך המבוסס על הבנה ייחודית של המעשה הפלילי והשלכותיו על הפוגע, הנפגע והקהילה הסובבת אותם. זוהי פרקטיקה המהווה חלופה נוספת להליך הפלילי וליישוב הסכסוך בין הצדדים. לפיכך, הקורס יציג את תהליך יישוב הסכסוכים כפי שמתנהל בתוך מערכת המשפט ומחוצה לה, בדגש על ההליך הפלילי אל מול צדק מאחה. נבחין בין המטרה של יישוב הסכסוך ובין אלו של עשיית משפט צדק ואכיפת החוק, הקנית נורמות, שיקום, ענישה וחינוך. נדון באילו מקרים עדיפה הדרך הקונבנציונלית של יישוב הסכסוך בין כתלי בית המשפט, שתוצאותיה הן בעיקר ענישה (על שלל מרכיביה) ובאילו עדיף לפנות לצדק מאחה. כמו כן, נדגיש את יתרונותיה וחסרונותיה של כל אחת מהחלופות. לשם כך, נבחן את יישום החלופות של ההליך הפלילי ושל צדק מאחה הלכה למעשה באוכלוסיות יעד שונות.

המערך האנושי בארגון

מטרת הקורס הינה למידת מודלים תיאורטיים ומעשיים הקשורים בהתמודדות של יחידים בארגון עם מצבים תעסוקתיים, והקניית ראייה כוללת ורחבה של מערכות ארגוניות דרך האנשים הפועלים בהן ומפעילים אותן. בקורס נתמקד בתיאור גישות תיאורטיות, תהליכים וכלים מרכזיים בניהול הגורם האנושי בארגונים ציבוריים, ובהבנת מורכבות התנהגותם של אנשים וקבוצות. ננתח את ההבניה של המציאות החברתית, תהליכי הנעה, יצירת עמדות כלפי מקום העבודה ומחויבות ארגונית, תקשורת וקבלת החלטות, תהליכי השפעה, כוח חברתי ומנהיגות. נבחן את זיקת הגומלין בין התהליכים האישיים והקבוצתיים לבין המערכת הארגונית וסביבתה, ונבהיר את ההשלכות היישומיות של הידע הנלמד לניהול ארגונים בתקופתנו בהם ארגונים ציבוריים, עסקיים וחברתיים.

ניהול ידע בארגונים

בקורס נתמקד בשני תחומים עיקריים: תיאוריות סוציולוגיות שהוצעו לניתוח ולהבנת התופעה הארגונית: התיאוריות הרציונליות והחברתיות-פוליטיות העוסקות בסביבה ארגונית; ויחסי הגומלין ארגון-חברה תוך דיון כיצד גורמים חברתיים משפיעים על עיצובם של ארגונים המתפתחים בחברה נתונה, וכיצד משפיעים הארגונים עצמם על החברה והתרבות שבהן הם צומחים.

גשר על פני מים סוערים - יישוב סכסוכים בהסכמה בקהילה

בקורס נעסוק בהיבטים הפרקטיים של הליך הגישור בקהילה כמו גם בהיבטים הפסיכולוגיים והרגשיים. בקורס נלמדות תיאוריות עדכניות הנוגעות ליישוב סכסוכים בין חברים בקהילה. נתמקד ביישוב סכסוכים בדרכים אלטרנטיביות המהוות תחליף להתדיינות בבית משפט ולפתרונות הנאכפים על הצדדים. אלטרנטיבה זו מאפשרת שיתוף פעולה וטיפול בכל היבטי הסכסוך, על מרכיביו האנושיים והרגשיים.

אינטרנט, קהילות וירטואליות, חברה, מדינה וממשל

בראשית שנות ה-80 של המאה הקודמת. התחילה מהפכה היסטורית חדשה שנקראה בשמות רבים, אותם נלמד, למשל: עידן המידע, עידן האינטרנט, העידן הגלובלי דיגיטלי וכדומה. עידן המידע, שבלבו האינטרנט יצר תרבות חדשה, אופני תקשורת חדשים בין בני אדם, שינויים מהותיים בכלכלה, בחברה, בפוליטיקה, במדינת הלאום המודרנית, ביחסים הבינלאומיים, בתקשורת, במשפחה, בידע, באידיאולוגיה, בכלכלה, בשוק העבודה, בפוליטיקה ובחינוך. העידן הגלובלי-דיגיטאלי חיבר בין בני האדם ויצר קהילות וירטואליות, שאי אפשר היה לדמיין את קיומן מעולם. אולם העידן הגלובלי-דיגיטאלי יצר גם קהילות זהות וירטואליות המייצרות רשתות של סייבר טרוריות למשל, או לחילופין מפרקות את מדינת הלאום המודרנית. במהלך המהפכה הדיגיטלית (Web 1.0), שבה האינטרנט, גוגל, בלוגים, פורומים, צ'אטים היו מילות המפתח, נולדה בשנת 2004 תקופה היסטורית חדשה (Web 2.0) הכוללת את מהפכת הרשתות החברתיות, הסמאטרפונים ותכתובות המסרים אשר שוב שינתה את הכללים הגלובליים והלוקאליים ואת החיים עצמם.

תקצוב ציבורי - היבטים כלכליים ופוליטיים בתכנון תקציב המדינה

הקורס יתמקד במעורבות הדרג הפוליטי בתכנון תקציב המדינה תוך התמקדות על תקציב הביטחון. במסגרת הקורס תבחנה מספר סוגיות: המדיניות הכלכלית ותהליך בניית תקציב המדינה, השחקנים המשתתפים בתהליך התכנון ואישור התקציב, התפתחות הנטל הביטחוני מחד, לעומת תרומתו לפיתוח הטכנולוגי, הכלכלי, והתעשייתי במשק ושימוש בו ככלי להשגת יעדים לאומיים מאידך, מעורבות ממשלה ועיוותים במערכת המשקית ומאבקי סמכויות בין הרשויות השונות בשני מעגלים של מוקדי כוח ואינטרסים. הקורס יכלול רקע תיאורטי ואמפירי וייתחם לאירועים עכשוויים ואירועים מהעבר, בהשתתפות פעילה של התלמידים.

ניהול חידושים ושינויים בארגונים

עידן הידע, שבשיאו אנו נמצאים, מחייב את הארגונים השונים להיערך מבחינה ארגונית בהתאם לתפיסה כי ידע הוא כוח, וכי הידע הוא המשאב המשמעותי ביותר של הארגון בן זמננו. בקורס יכירו הסטודנטים את משמעות עידן הידע לארגונים, ילמדו תיאוריות שונות בתחום ניהול הידע ויעמיקו את ההבנה שלהם לגבי מעגל הידע ותהליך ניהול הידע, כולל הצגה של כלים המשמשים ארגונים לניהול ידע.

שחיתות ודמוקרטיה

הקורס דן בהגדרות ובהשפעות השונות של תופעת השחיתות על המשטר הדמוקרטי בכלל ובישראל בפרט. מטרת הקורס הן להסביר את הגדרות השחיתות על סוגיה השונים ולהכיר את ההיבטים וההשפעות של השחיתות על התרבות והמשטר הדמוקרטי.

מדיניות, מדידה והערכה בארגונים

הקורס יעסוק במגמה המתרחבת בעולם של קביעת מדיניות בארגונים וניהולם על בסיס מדידה והערכה. מטרת הקורס לאפשר לסטודנטים להבין את המטרת והערכים המנחים מדידה והערכה בארגונים ואת השיקולים בקביעת מדיניות בתחום. בקורס נבחן את ההקשר ההיסטורי, החברתי והארגוני שמעצבים פעילות ארגונית בתחומים אלו. נתמקד ונבחן שיטות שונות של מדידה והערכה בארגונים וננתח יוזמות שונות בתחומי הערכת הביצועים ומדידה בארגונים. סטודנטים יפתחו הבנה בנוגע לבניית שאלות הערכה טובות, האילוצים באיסוף נתונים, כתיבה והפצה של תוצאות הערכה לבעלי עניין וכן ההיבטים האתיים המעורבים במדידה והערכה.

סוגיות במנהל ושקיפות בשלטון המקומי

המטרה היא הקניית ידע בסיסי ומעשי בנושא התנהלות תקינה ושקיפות בשלטון המקומי. בעידן הניהול הציבורי החדש, השלטון המקומי לא רק מהווה הזרוע הביצועית של השלטון המרכזי בהענקת שירותים לתושבים, אלא מוטלת עליו החובה לספק את המידע הדרוש לתושב שיוכל להביע את דעתו בזמן אמת. השקיפות בשלטון המקומי, היא תוצר של חקיקה, נורמות וביקורת ציבורית ההולכת וגוברת והיא אחד הכלים המיידים והזמינים להגברת היושרה בשלטון המקומי. במסגרת הקורס ילמדו התלמידים על הצורך בשקיפות במגזר הציבורי בכלל ובשלטון המקומי בפרט, ונדון ביחסים שבין השלטון המקומי לשחקנים חיצוניים מתוך נקודת מבט ביקורתית ופרקטית.

"תיקון עולם" - צדק חברתי בספרות חז"ל

הקורס יעמוד על רעיון "תיקון העולם" בהלכה ובאגדה בספרות התלמודית. במהלכו נראה את דרכם של חז"ל לבנות קהילה שמושפתת על ערכי צדק וחסד, תוך יצירת ערבות הדדית וסולידריות קהילתית. נראה התייחסות למנהיגות, לתפקידיהם של מוסדות הקהילה, של השכבות החזקות וכיצד נתמכות שכבות מוחלשות בקהילה. במהלך הלימוד נשאל את עצמנו האם ובמה מתאימים רעיונותיהם לחזונה של מדינת ישראל, והאם ניתן לשאוב השראה או יישומים מדרכה של המנהיגות בהשתקפותה בספרות התלמודית.

הגדרת מהות העורף האזרחי

עורף אזרחי הינו כלל האוכלוסיה הלא לוחמת
יושבת בעורף ולא בחזית. בתוך אוכלוסיה זו
כללים:

יכוזי הכלכלה, התעשייה והמשק המסייעים
למאמץ המלחמתי, וכן נכללים בה האלמנטים
הפסיכולוגיים והמוסריים שעל בסיסם מתאפשר
לחברה להילחם.

ביטחון והגנת העורף

ראש המגמה: ד"ר אבי ביצור avraham.bituhur@beitberl.ac.il

התכנית ללימודי ביטחון והגנת העורף מספקת היכרות מעמיקה עם תחום הביטחון הלאומי ומורכבותו: השינויים באופי המלחמות וההגנה על העורף האזרחי בזמני משבר, במצבי חירום וכמו כן בהיערכות לחירום גם בעתות שלום, במצבי אסונות טבע שונים, ובהתמודדות עם מכלול האיומים על העורף האזרחי, מוכנותו ואיתנותו במצבים אלו.

הגישה המנחה את לימודי ההתמחות רואה בביטחון הלאומי, מכלול נרחב של תחומים המשפיעים על איתנותה של החברה. הגנת העורף - אשר בעבר כונתה "הג"א, התגוננות אזרחית - נחשבה בעבר למאמץ שולי במכלול ההגנה על המדינה ועל אזרחיה. המלחמות מאז המערכה "קדש" ועד מלחמת יום הכיפורים ומלחמת לבנון הראשונה, הצדיקו את שוליותה של הגנת העורף, שכן זה כמעט לא נפגע במלחמות. מציאות זו השתנתה עם הופעת מלחמות שעיקרן התמודדות עם ישויות לא-מדינתיות הנוקטות בטרור המכוון רובו ככולו נגד אזרחים ותשתיות אזרחיות, ועד למתקפות טילים ורקטות כמו במלחמת לבנון השנייה, ובשנים האחרונות במרחב רצועת עזה. במצב עניינים זה העורף הפך לחזית, אולי העיקרית, שבה נקבעות תוצאות המלחמות והתודעה הפוליטית והחברתית בפנים ובחוץ.

כל המוצג לעיל נלמד על בסיס אותו רקע גם בהקשרים של התמודדות העורף האזרחי הישראלי עם אסונות טבע, מתקפות סייבר וכו', כאשר המגמה היא לחנך את התלמידים להפוך לשגרירים של הרעיון המרכזי: "חינוך ישראל להיערכות מושלמת לשעת חירום".

התכנית לביטחון והגנת העורף בוחנת את תחום הביטחון הלאומי בכללותו, ומיועדת להרחיב ולבחון את הידע אודות תפקידיהם של הצבא, שירותי החירום, התגוננות העורף (שהפך לחזית), הצבא והרשויות האזרחיות, והשפעתם על חיינו בשגרה ובזמני חירום. הדגש ניתן להתכוננות בימים כתיקונם לאפשרות משברים, כמו אלה שחווינו בעבר, ומשברים קשים יותר שטרם חווינו. גישה זו מחייבת ראייה רבת-תחומית המעמידה בבסיסה תובנות הלקוחות מתחומי חקר מגוונים כלימודים אסטרטגיים, מדע המדינה, כלכלת ביטחון, ההיסטוריה של מדינת ישראל ומלחמותיה, חוסן קהילתי, תקשורת, מדיניות ציבורית, שלטון מקומי, ותפעול שירותי חירום וארגונים במסגרות פעולה משולבות. התכנית מתמודדת עם המורכבות המאפיינת את בחינת התופעות ותהליכים, הן מנקודת מבט אמפירית-תיאורטית והן מבחינה מעשית.

הקורסים בתכנית

מבוא לביטחון לאומי

בקורס נעסוק בהגדרה ובאפיון הגבולות של מושג הביטחון הלאומי הישראלי, ונעמוד על רכיביו העיקריים - התחום המדיני, הצבאי, החברתי והכלכלי-טכנולוגי. בכדי לעמוד על הבדלי גישות בתחום זה, תוצג מדיניותן של ארה"ב ומדינות נוספות. הקורס כולל הכרה של ממסד הביטחון הלאומי של המדינה וקהילת המודיעין שלה, אשר לה משקל רב בתהליכי קבלת החלטות ברמת האסטרטגיה רבתי. הקורס מטפל גם באתגרי העת החדשה (קונבנציונלי ולא קונבנציונלי) והאילוצים שהם כופים על מעצבי הביטחון הלאומי במדינה. כמו כן, עוסק הקורס בגורמים נוספים המשפיעים על עיצוב הביטחון הלאומי, וביניהם - האקדמיה הישראלית, התקשורת והציבור.

ביטחון לאומי וביטחון פנים

ביטחון פנים אמור להוות מרכיב אחד מני רבים המרכיבים את הראייה הכוללת של ביטחון לאומי. העיסוק בביטחון לאומי בישראל ממוקד בסוגיות מדיניות וביטחוניות (ביטחון פיזי), כך שביטחון הפנים מצוי במקום נמוך בסדרי העדיפויות הלאומיים. העדר הגדרה ברורה של תחום הביטחון הלאומי, כמו גם של מדיניות ביטחון לאומי שלא נוסחה מעולם על ידי ממשלת ישראל לרורותיה, מקשה הן על אפיון הממשקים הנדרשים והן על יחסי הגומלין בין הביטחון הלאומי לביטחון הפנים. יתר על כן, מעבר להחלטתה של ממשלת ישראל משנת 1974 להכפיף את תחום ביטחון הפנים למשטרת ישראל, אין כל הגדרה רשמית ומחייבת ביחס אליו ואין גם הסדרים משפטיים הקובעים בידי מי מצויות הסמכויות הנגזרות מתחום זה. מצב מורכב זה ישמש אפוא נקודת פתיחה ללימוד והבנה של יחסי הגומלין בין התחומים הללו במדינת ישראל, הנמצאים במוקד קורס זה.

מושגי יסוד בהגנת עורף אזרחי

מטרת הקורס להכיר לסטודנטים את נושא העורף בחשיבה האסטרטגית המודרנית תוך בחינת מהותו של עורף אזרחי, האיומים עליו והדרכים הננקטות להגנה עליו. הקורס עוסק במושגי היסוד הרלוונטיים המקובלים להגנת העורף האזרחי: הגדרת עורף אזרחי, האם הוא עדיין עורף או חזית, בירור מושגים כמו מלחמה טוטלית, הפצצה אסטרטגית, מהות ההגנה האזרחית, הגנה אזרחית פעילה וסבילה, וכן תרבות של הגנת האזרחים על עצמם ובעזרת ארגוני החירום.

אבני דרך בתולדות צה"ל

בקורס נתאר את האתגרים והדילמות המרכזיות שעמדו בפני צה"ל, מקימיו ומפקדיו מאז הקמתו ועד שנות ה-90. הקורס מדגיש את מלחמות ישראל כגורם

המעצב המרכזי בהתפתחות צה"ל, את הלקחים העיקריים שהפיק מהן ואת יישומם. הקורס הוא בבחינת קורס יסוד להכרת צה"ל ומהווה בסיס לקורסים נוספים המתמקדים בתקופות ובסוגיות ספציפיות בהיסטוריה של צה"ל.

מושגי יסוד בכלכלה וביטחון

בקורס נבחת הזיקה בין הכלכלה לבין הביטחון תוך בחינת הגורמים השונים המשפיעים על גודלו של תקציב הביטחון ועל הקצאתו ליעדים השונים בתוך מערכת הביטחון. בנוסף, בוחן הקורס את הקשר בין תפיסת הביטחון הלאומי, הדוקטרינה הצבאית ובניין הכוח לבין האילוצים הכלכליים.

הביטחון הלאומי במדינות ערב

ביטחון לאומי של מדינה מקיף על פי רוב את יחסיה עם מדינות קרובות או רחוקות המשפיעות ישירות או בעקיפין על ביטחונה, על האינטרסים שלה ועל אורח חיי תושביה. במקרים בהם היחסים מתוחים ונוגדים עד כדי שימוש בכוח, נאלצת המדינה לעצב ולגבש תפיסת ביטחון ומדיניות ביטחון הנגזרת ממנה. המדינות הערביות השכנות לישראל וכן גם מדינות ערביות רחוקות (כדוגמת עיראק) עיצבו לא במעט את תפיסות הביטחון שלהם מול ולאור הסכסוך הישראלי-ערבי, גם אם לא נשקפה סכנה של ממש למדינה ערבית מסוימת מצד ישראל. בקורס מוצגות מדינות ערביות שהשתתפו ומשתתפות בעימות הישראלי-ערבי המתמשך תוך בחינת הדומה והשונה ביניהן ביחסן לעימותים ולמלחמות עם ישראל. הקורס מסביר את מהות ההבדלים ומקורותיהם בהקשרים הממשלתיים, הצבאיים, החברתיים והתרבותיים האופייניים לכל מדינה ערבית.

תקשורת בשגרה ובחירום

בקורס נבחן את מקומה של התקשורת, במובנה הרחב, בחברה דמוקרטית, הן בזמני שגרה והן בעתות חירום. נבהיר מה כולל המושג "תקשורת", נכיר מושגי יסוד מהתחום, נבין מהם הקריטריונים המנחים עיתונאים לדווח על סיפורים מסוימים ועל אחרים לא, וננתח את היחסים שבין פניה השונים של התקשורת למוסדות המדינה, לחברה האזרחית ולקהילה. במהלך הקורס, נלמד גם על האופן שבו תופסים האזרחים את תפקידם (הרצוי) ותפקודם (המצוי) של אמצעי התקשורת בישראל וכיצד תפיסות אלה משפיעות על האופן שבו צורכים אזרחי ישראל חדשות בערוצים מרכזיים ובערוצים אלטרנטיביים בטלוויזיה, ברדיו, בעיתונות הכתובה ובמדיה החדשה (אינטרנט), בעיקר בשעות משבר וחירום. דרך בחינתם של מקרים ספציפיים (מבצע "עמוד ענן", השריפה בכרמל, מלחמת לבנון ב-2006), נבחן את יחסי הגומלין שבין אמצעי התקשורת השונים, כולל אמצעים טכנולוגיים, לבין מערכי החירום בעת משבר.

טכנולוגיות תקשורת בחברה משתנה

קורס זה יאיר את השינויים וההתפתחויות בתחום טכנולוגיות התקשורת בשנים האחרונות תוך הבנת ההשלכות חברתיות, התרבותיות והפוליטיות שיש לשינויים אלה על החברה בכלל ועל החברה הישראלית בפרט. תוך הצגת השיח האקדמי והציבורי העוסק במדיה החדשה, נבחן את הגישות השונות אשר חלקן רואה בטכנולוגיות המידע כלי דמוקרטי רב-עצמה המאפשר דרכים חדשות להפצת מידע, ליצירת קשרים חברתיים ולקיומו של דיון אזרחי וקהילתי פתוח, וחלקן מתריע כי טכנולוגיות התקשורת החדשות מגבירות את הקיטוב החברתי ומאיימות על הסדר הקיים. דרך קריאה ודיונים בכיתה, נבין מהן הדרכים שבהן אנו חיים ומתקשרים באמצעות טכנולוגיות, וכיצד טכנולוגיות תקשורת קיימות וחדשות משנות ומגבשות דפוסי אינטראקציה חברתית במגוון הקשרים, כגון המישור הבין-אישי, המישור המקצועי והמישור העיתונאי. מטרתו העיקרית של הקורס, אם כן, אינה להכיר את הפן הטכני של התקשורת המקוונת, כי אם להבין את מקומם של המדיה החדשה בתהליכים חברתיים, תרבותיים ופוליטיים בעולם של היום.

העורף האזרחי ומלחמות העולם: ממצאים, לקחים ויישום התיאוריות

בקורס נדון בממצאים, בלקחים ובמסקנות כתוצאה מיישום תיאוריית "ההפצה האסטרטגית" על העורף האזרחי במלחמת העולם הראשונה ובעיקר בשנייה. מטרת הקורס היא להכיר, לפרט וללמד את תוצאות ההפצות וההתקפות על אזרחים בעיקר ביפן, בריטניה וגרמניה, תוך בחינת מושגי היסוד: מלחמה טוטלית, עורף אזרחי, הגנה אזרחית ו"הפצה אסטרטגית", על רקע אירועי שתי מלחמות העולם ותוצאותיהן בתקיפות העורף האזרחי.

מעמד העורף בתפיסת הביטחון הלאומי

בקורס נבחן את מעמדו ומקומו של העורף האזרחי בתפישת הביטחון הלאומי הישראלי. נציג ונבחן את תהליכי קבלת ההחלטות של המנהיגות הפוליטית/ צבאית בישראל, בשנים ספציפיות (1948-1956), בהקשר לנושא הגנת העורף האזרחי, ונסביר את המדיניות שננקטה על ידי המערכות הביטחוניות והפוליטיות באותן שנים ספציפיות ויחסית לשנים הנוכחיות, על בסיס ההיבטים ההיסטוריים של נושא הגנת העורף בישראל.

הקורס מחולק לשלושה חלקים עיקריים: החלק הראשון עוסק בתקיפת עורף אזרחי ובהגנה אזרחית; החלק השני עוסק במעמד העורף האזרחי בישראל בתוך תפיסת הביטחון הישראלית בין השנים 1948-1956; החלק השלישי בוחן את הסיבות שהניעו את המנהיגות הפוליטית/צבאית לבחור בחלופות ההגנה על העורף, וכן בבחינת ההשלכות של אותן שנים לשנים הנוכחיות.

מבוא לטרור

בקורס נתאר וננתח את תופעת הטרור בעידן המודרני, נבחן את ההגדרות השונות של התופעה והקטגוריות השונות של ארגוני הטרור ודפוסי פעולתם. מעבר להיבטים התיאורטיים של הטרור, הקורס מתמקד בארגוני הטרור הפועלים נגד מדינת ישראל. הקורס מהווה בסיס לקורסים נוספים בתחום זה.

המענה הרפואי בעורף במצבי חירום

בעשורים האחרונים התרחשו במספר מדינות בעולם מצבי חירום ומשברים, שחלקם נבעו מאסונות טבע ואחרים כתוצאה ממעשי ידי אדם. ניהול המענה הרפואי בעורף הינו בעל השפעה מכרעת על תוצאות האירועים ועל ההשלכות המערכתיות שלהם. הקורס נועד להכיר לסטודנטים את נושא ניהול המענה הרפואי בעורף במצבי החירום השונים, בעת ההיערכות לאירוע ובעת האירוע עצמו.

המקלוט - לבנת יסוד בהגנת העורף

בקורס ירכשו הסטודנטים הבנה מעמיקה על ההשפעות הפיזיות של כלי נשק מסוגים שונים על בני אדם (השפעה פיזיולוגית), על מבנים לסוגיהם ועל תשתיות. בקורס מפורטות ההשפעות של כלי נשק קונבנציונליים ובלתי קונבנציונליים בעקבות פגיעות ישירות, קרובות ורחוקות, וכן מוצגים עמידותם של מבנים שונים, ממוגנים ורגילים, כנגד אפקטים אלו. הקורס סוקר את הדרישות לבניית מרחבים מוגנים ויכולת עמידתם באיומים השונים, סוגי המרחבים המוגנים, רכיבי המרחבים המוגנים ותיאור הנדרש מהם. כמו כן יפורטו דרכי המחקר והפיתוח של מדינת ישראל בנושא המקלוט ויוצגו תוצאותיהם של ניסויי פיצוץ.

התארגנות המשק לשעת חירום - בעיות ופתרונות

בקורס נבחן כיצד מאורגן המשק הישראלי למצבי חירום, אם למלחמה כוללת ואם למלחמות א-סימטריות נגד ארגוני טרור לא מדינתיים. בקורס נעסוק בנושאים הבאים: מצבי היסוד הנשענים על חקיקה, מעבר מרגיעה לחירום וההשלכות על החיים של הפרט והכלל, מתי וכיצד עובר המשק למצב חירום, מי אמור להחליט על כך, איזה תשתיות ואלו ארגונים חייבים לעבור טרנספורמציה משמעותית, מהם הארגונים המפעילים במישור הלאומי ובמישור המקומי וכיצד מפעילים ארגונים נפרדים, צבאיים ואזרחיים, לפעולה מערכתית משותפת ומתואמת. בנוסף, נבחן היכן טמונים הכשלים הפוטנציאליים ואיך ראוי להתמודד עמם.

חברה וביטחון במזרח התיכון - צבאות ערב במחצית השנייה של המאה ה-20

בקורס נעסוק במערכת השיקולים הביטחוניים של מדינות ערב, נציג את בעיות הביטחון שלהן ואת גישתן להתמודדות עם בעיות אלה. כמו כן, נעסוק באופן שבו קידמו מדינות ערב את האינטרסים האסטרטגיים שלהן, בעיקר באמצעות

צבאן, לפני מלחמותיהן בישראל ובמהלכן. במסגרת זו נבחנים גם היבטי העוצמה והחולשה של מדינות ערב בתחום הביטחוני, הדרך שבה הן תופסות את האיומים כלפיהן, המענה שהן מבקשות להציג כלפי איומים אלה וכן דרך הוצאתן מהכוח אל הפועל. מסגרת הזמן שבה מטפל הקורס היא בעיקרה המחצית השנייה של המאה ה-20.

מבוא לגישה המערכתית ויישומה בשגרת הארגון

בקורס נערוך היכרות עם תורת המערכות הכללית וחשיבה אופרטיבית יישומית (סוגיות מרכזיות, עקרונות יסוד ובידולה מתחומים משיקים). הסטודנטים ירכשו כלים לניתוח מקרי מבחן (לימוד מהעבר), ויערכו היכרות עם הפן היישומי של תורת המערכות (לימוד מהעתיד על בסיס מתארים מדומיינים). המטרה לשלב בין הגישה המערכתית ללמידת ומוכנות העורף האזרחי הישראלי לבין ההתמודדות עם האיומים עליו.

משחקים אסטרטגיים ומערכות למידה לאומיות

קורס מעשי הבוחן כיצד ארגונים לומדים תוך משברים ושינויים במציאות המוכרת, תוך דגש על מקרים שעניינם ביטחון לאומי. הקורס עוסק בבחינת התמודדות העורף האזרחי הישראלי עם האיומים עליו, על בסיס תורת המשחקים. לדוגמה, כיצד תתמודד ישראל עם רעידת אדמה על פי יישום עקרונותיה של תורת המשחקים.

מקבץ קורסים בנושא טראומה ופוסט-טראומה (מרכז "משאבים")

"מרכז משאבים" מיסודו של "המרכז לשעת חירום" נוסד ב-1981 בקרית שמונה על ידי פרופ' מולי להד במטרה לתת מענה לתושבי "קו העימות". "מרכז משאבים" לפיתוח משאבי התמודדות עוסק בהכנת תכניות להתמודדות בשעת חירום במערכות קהילה, חינוך, בריאות ורווחה ברחבי הארץ. בקורסים שיעבירו מומחי המרכז יילמדו נושאים כמו היבטים מעשיים בתחום חוסנה ותפקודה של אוכלוסייה בשעת חירום; תרחישי חירום והערכת השלכותיהם על האוכלוסייה כולל דרכי פתרון; מושגים בסיסיים מתחום החירום בכלל ומתחום ניהול מצבי חירום באספקט ההתנהגותי בפרט; מודלים לניהול מצבי חירום בשלבים השונים, עקרונות התערבות ברמת הפרט, המשפחה והקבוצה. בקורס יוסברו השלכותיהם של מצבי חירום על הפרט, המשפחה והקבוצה, ובמקביל יוצג מודל אינטגרטיבי הסוקר את דרכי ההתמודדות האנושית בשעת חירום ומאפשר לייעל את דרכי הסיוע. הקורסים מבוססים על ניסיון אקדמי בצד ניסיון יישומי מאזורי עימות ובמהלכם הסטודנטים יידרשו להתייחס גם לניסיונם האישי בסוגיות הנלמדות.

סוגיות נבחרות בהגנת העורף

סקירה וניתוח של בעיות ותופעות אודות הגנת העורף, לקחים, מסקנות והשינויים הנדרשים.

הרשות המקומית כלבנת יסוד בהגנת העורף

קורס זה עוסק בהתגוננות הרשויות המקומיות, וכן כל בעלי התפקידים ברשות, בזמן מלחמה, טרור, פגיעות באוכלוסייה ובתשתית, כיצד הן מאורגנות למצבים קיצוניים ומתמשכים, וכיצד ראוי להכין את הרשות ואת האזרחים למצבי חירום.

יסודות המשפט, נורמות, ערכים והגנת העורף

הקורס מבהיר את ההיבטים החוקיים והמשפטיים, את הנורמות והערכים, את המותר והאסור במאבק נגד טרור ובהגנה על העורף האזרחי.

ההיערכות הרפואית הלאומית למצבי אסון המוניים

במצבי חירום, משבר ומלחמה, כל התשתית הרפואית בישראל חייבת להתגייס לטיפול בנפגעים, לעתים תחת אש. הקורס דן בהעברת המערכים הרפואיים משגרה לחירום, באחריותם של גורמי הרפואה השונים ובפעילותם במצבי חירום.

חוגי הלימוד בפקולטה

המכללה האקדמית מציעה לסטודנטים להתמחות במגוון רחב של חוגים דיסציפלינריים מתחומי מדעי הרוח ומדעי החברה, המתמקדים במקצועות ההוראה בבית הספר או במקצועות הנדרשים למערכת החינוך הבלתי פורמלית.

בוגרי תואר ראשון במדעי החברה והרוח? רוצים לקבל הכשרה מקצועית בתחום ההוראה?

אנו מזמינים אתכם להצטרף לתוכנית להכשרת אקדמאים להוראה ללימודי תעודת הוראה במגוון החוגים.

תנאי הקבלה:

- * סטודנטים אשר סיימו 75% מלימודי התואר הראשון במדעי החברה והרוח בציון ממוצע של 80 ומעלה.
- * סטודנטים אשר סיימו 100% מלימודי התואר הראשון במדעי החברה והרוח בציון ממוצע של 75 ומעלה.

ספרות עברית וכללית

הנאה אסתטית, גירוי אינטלקטואלי, חשיבה ביקורתית
וחוויות רגשיות מורכבות

ראש החוג: ד"ר עינת ברעם-אשל

einatbe@beitberl.ac.il

תכנית הלימודים בחוג לספרות פותחת בפני לומדיה צוהר למסורות עשירות של ביטוי אמנותי בכתב - בספרויות העולם ובספרות העברית, בפרוזה ובשירה, בספרות למבוגרים ובספרות ילדים ונוער.

בצד ההנאה האסתטית, הגירוי האינטלקטואלי והחוויות הרגשיות המורכבות שמזמנת הספרות לקוראיה, נובעת חשיבותה גם מכך שהיא משמשת כלי מרכזי בעבודת מחנכים ומחנכות, למן החינוך הקדם-יסודי ועד לבית הספר התיכון. בכל השלבים הללו נמסר חלק ניכר מתכני ההוראה באמצעים ספרותיים, משום שיצירות ספרות מעולות מקדמות נושאים אישיים וציבוריים, מקנות ידע ותפיסות עולם, מנחילות נורמות תרבות ומאפשרות לקוראיהן להתמודד עם בעיות אישיות.

הלימודים בחוג מציעים היכרות שיטתית ומעמיקה עם המחקר המסורתי של הספרות והפואטיקה על כל ענפיהן, ועם מגמות עכשוויות בחקר הספרות והתרבות. הם מפגישים את הלומדים עם יצירות מופת מספרות העולם ומן הספרות העברית והישראלית, מעניקים כלים לפרשנות מושכלת וביקורתית של יצירות ספרות למבוגרים וילדים, ומטפחים את ההתבוננות ביחסי הספרות עם אמנויות אחרות (קולנוע, איור), עם התרבות הפופולרית ועם המעשה הטיפולי והחינוכי.

תכנית הלימודים

- פואטיקה (תורת הספרות) תיאורטית, פואטיקה תיאורית ופואטיקה היסטורית.
- ספרות השוואתית: תקופות, יצירות, מחברים, זרמים וז'אנרים שונים בספרות המערב ובספרות העברית.
- ספרות ילדים ונוער: מעשיות עממיות, סיפורת מודרנית, שירה וביבליותרפיה.
- לימודי תרבות: עיסוק בטקסט הספרותי מתוך עניין בסובייקט ובשאלות של זהות קיבוצית, אידיאולוגיה ומבנים פופולריים של הספרות והתרבות.
- שילוב המחשב בחקר הספרות ובהוראתה.

מקרא ותרבות ישראל

השורשים שלנו בארץ על נופיה, מועדיה וסיפוריה
צמחו בספר הספרים

תשובות ערכיות ומעשיות של התרבות היהודית
לשאלות ואתגרים אקטואליים

ראש החוג: ד"ר אילון שמיר

eilon.shamir@beitberl.ac.il

תכנית לימודים חדשה החל מתשע"ח

תכנית הלימודים בחוג למקרא ולתרבות ישראל מכשירה בוגרים שיוכלו ללמד כל אחד מן המקצועות (על פי בחירתם) מתוך אוריינות טקסטואלית, רוחב יריעה ופיתוח חשיבה ביקורתית.

התכנית מציידת את לומדיה במיומנויות שיאפשרו להם להתמודד בעצמם עם הבנה, פרשנות והוראה של חטיבות טקסטואליות שונות; מכירה להם את הסוגות הספרותיות המרכזיות בכל אחת מן הדיסציפלינות ומביאה אותם לכדי יכולת של כתיבת עבודות חקר אקדמיות בתחום התמקצעותם.

התכנית מאפשרת למידה בינתחומית ומגוונת בארבעה אשכולות נושאים שבנויים סביב תכנים ערכיים שנמצאים על סדר יומה של החברה הישראלית: צדק חברתי ופערים כלכליים; שוויון וצדק מגדרי; אתגרי החיים בחברה רב-תרבותית; יחסי ישראל והתפוצות; מנהיגות ועוד. העיסוק בסוגיות אלו יאפשר לתלמידים התמודדות אישית משמעותית בדרכם לעצב את תפיסת עולמם, ולהפוך לאנשי חינוך מובילים ומשפיעים על המרחב הציבורי של מדינת ישראל.

לימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה

הכרת הנוף, הטבע והאדם בארץ ישראל בגישה בינתחומית,
כלים ומיזמוניות לחקר הארץ ולהדרכת מטיילים
תהליכים גיאוגרפיים, איכות הסביבה והאדם בעידן הגלובליזציה

ראש החוג: ד"ר שלומית לנגבוים

shlomit.langboym@beitberl.ac.il

מטרתה של תכנית הלימודים בחוג ללימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה היא להכשיר בוגרים בעלי ידע דיסציפלינארי מבוסס ועדכני בכל אחד מן המקצועות הללו, ובעלי יכולות להורות כל אחד מהמקצועות הללו (לפי בחירתם), מתוך ראייה בינתחומית של אדם, טבע וסביבה, ורצף עבר-הווה ועתיד בעיצוב הנוף והחברה בישראל ובעולם. התכנית שואפת לפתח בתלמידיה יכולת הבנה וניתוח של תהליכים אקטואליים, החיוניים לאנשי חינוך בלימודי ארץ ישראל וגיאוגרפיה במאה ה-21, ולהקנות חשיבה ביקורתית ויכולת אקדמית לחקר תהליכים עולמיים, אזוריים ומקומיים. בבניית התכניות שולבו תחומי דעת הנדרשים להוראת מקצועות אלו בבתי הספר ומיומנויות של שימוש במפות ובמערכות מידע גיאוגרפיות (GIS). התכנית שמה דגש על הכרת התופעות והתהליכים הפיזיים, הביזויים והאנושיים והמחשתם בשדה שהינו זירת הפעילות, הלמידה והמחקר של הגיאוגרף ושל איש ידיעת הארץ, על כן הקורסים העיוניים מלווים בימי סיור חד יומיים וקמפוסים בני מספר ימים המהווים במה להכרת הארץ ונופיה. התכנית מכשירה את בוגריה להוראה בכיתה ולהדרכה בשדה, ומקדישה פרקים ללימוד והתנסות בפדגוגיה של הסיור ולמידה חוץ-בית ספרית בהתאמה לגילאי המודרכים.

התכנית ללימודי ארץ ישראל:

מטרת התכנית בלימודי ארץ ישראל היא להכשיר בוגרים המכירים ומבינים את הבסיס למגוון התופעות הנופיות של ארץ ישראל מתוך ראיית תפיסת הנופאדם (העוסקת בקשר בין האדם והנוף). התכנית נחלקת לשלושה תחומים שונים: תחום מדעי כדור הארץ: גיאולוגיה גיאומורפולוגיה ואקלים; תחום מדעי הטבע והסביבה: החי והצומח של ארץ ישראל ואיכות הסביבה בישראל; ותחום מדעי החברה והרוח: תרבויות ודתות, ארכיאולוגיה והיסטוריה, מן התקופות הקדומות ועד לציונות בת זמננו. התכנית מכשירה מורים בלימודי ארץ ישראל ושל"ח*, אנשי חינוך בידעת הארץ, ומדריכי טיולים במערכת החינוך (תו תקן)**. * בתוספת השלמת מספר ימי הכשרה מטעם אגף של"ח וידיעת הארץ במשרד החינוך. ** מותנה במספר נרשמים ובתוספת תשלום

התכנית בגיאוגרפיה אדם וסביבה:

מטרת התכנית בגיאוגרפיה היא להקנות השכלה אקדמית בתחומי הגיאוגרפיה של האדם והגיאוגרפיה הפיזית וההשפעות ההדדיות ביניהן. תכנית הלימודים כוללת נושאים בינתחומיים שונים, בהם אדם וסביבה, גיאולוגיה, אקלים ומזג אוויר, כלכלה, ערים ועיור, חברה ומרחב, גיאוגרפיה היסטורית, פוליטיקה, משאבי הסביבה וגלובליזציה. תכנית הלימודים כוללת הכרות עם חבלי ארץ גיאוגרפים בעולם, עם התמקדות במזרח התיכון ובארץ ישראל, ומתמקדת ביחסי אדם וסביבה. התכנית מכשירה מורים בגיאוגרפיה, ובוגריה משולבים בחברה להגנת הטבע, רשות הטבע והגנים, קרן קיימת לישראל, עיריות ומשרדי ממשלה.

לשון עברית

”לשון חיה ממש - בית היוצר שלה הם החיים וספרות של חיים” (ביאליק)

ראש החוג: ד”ר ורד סיידון

vered.saydon@beitberl.ac.il

העברית החיה בפינו והמשוקעת בספרותנו היא בבואה של תרבותנו ושל אישיותנו. החל משנת תשע”ח מופעלת בחוג ללשון העברית תוכנית לימודים חדשה המיוסדת על הזיקה שבין חקר השפה ובין חקר התרבות, המציאות והחברה. התוכנית פותחת לפני הלומד צוהר לתחומי הבלשנות המודרנית ובה בשעה מקרבת אותו אל אוצרות התרבות של השפה העברית מתוך רצון לטפח ולהעשיר את לשונו, כלי העבודה העיקרי שלו. התוכנית מבקשת להעמיד מורים ללשון בעלי כושר הבעה, הבקיאים בחקר תורת הלשון לענפיה והמצויים היטב בנכסי התרבות של השפה העברית.

נושאי הלימוד ומטרות הלימוד

בתוכנית נלמדים תחומי הבלשנות המודרנית הכללית בד בבד עם שיעורים מתקדמים בתורת הלשון העברית לרבדיה ולסגנונותיה. מטרת הלימוד לפתח חשיבה דקדוקית וגישה בלשנית ולהקנות כלים לפתרון בעיות בהוראת הלשון. מטרה נוספת היא טיפוח המודעות הלשונית של הסטודנט ושיפור דרכי התקשורת שלו בכתב ובעל-פה (אופן הדיון, תורת הנאום, דיבור לפני כיתה וכדומה).

קהל היעד

התוכנית מיועדת לכל מי שרוצה להיות מורה ללשון עברית בבית הספר היסודי או העל-יסודי, לרבות אקדמאים המבקשים להתמחות בהוראת הלשון העברית ולהפוך למורים ללשון, וכן מורים במקצועות אחרים המעוניינים להרחיב את הסמכתם גם להוראת הלשון העברית.

התוכנית מיועדת גם למבקשים ללמד עברית כשפה שנייה (למשל הוראת עברית לעולים חדשים) ולא לה המעוניינים ללמד עברית כשפה זרה במסגרת שליחות בחו”ל. תוכנית הלימודים החדשה מקנה כלים מעשיים אף למי שידיעת הלשון נדרשת לו לעיסוקים שאינם בתחום ההוראה: עריכת טקסט, תרגום, עיתונות, פרסום, עריכת דין ועוד.

היסטוריה

חקר החיים האנושיים בעבר כצוהר לעיצוב חיינו בהווה ובעתיד

ראש החוג: ד"ר בועז לב טוב

boaz.levtov@beitberl.ac.il

ההיסטוריה היא הבסיס האמיתי להבנת הטבע האנושי, ומסגרות חיינו החברתיות והתרבותיות. מאז ומעולם, מיטב הסקרנות והחקרנות האנושית הוקדשו להבנה מעמיקה של העבר כהכוננה להתמודדויות בהווה וכצוהר לעתיד.

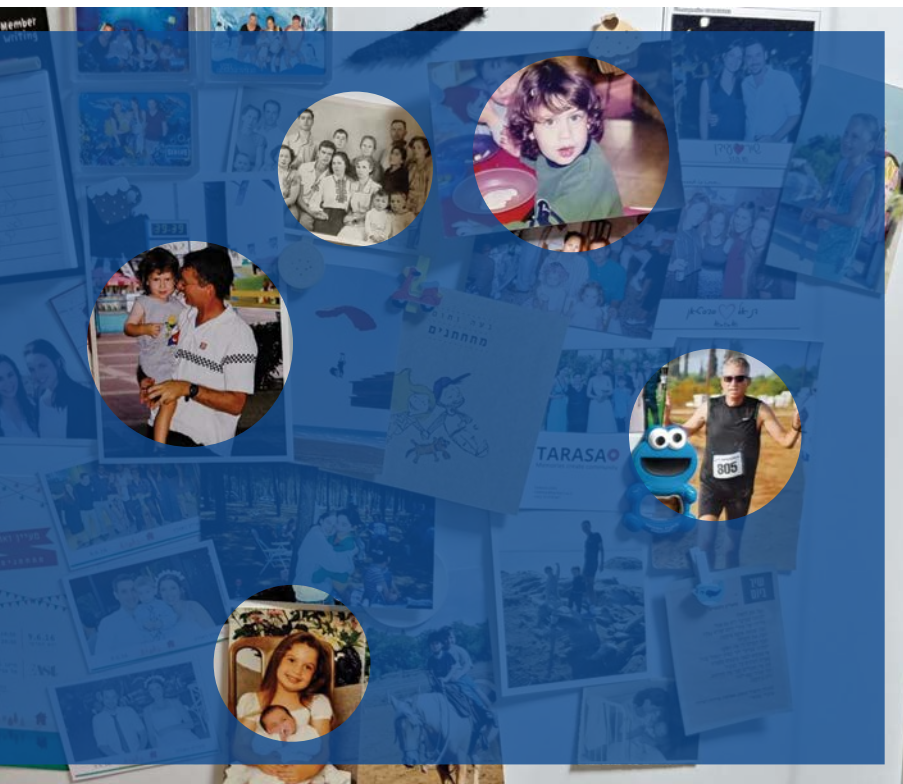
למידה נכונה של ההיסטוריה מזמנת לנו מסע חווייתי ומרתק המוביל אותנו למגוון בלתי מוגבל של תקופות, מקומות ואנשים, ולתובנות משמעותיות לגביהם. במקביל לעיסוק באירועים וברעיונות ברבדים המדיניים, האידיאולוגיים והפוליטיים, מוקדשת תשומת לב גם לדפוסי החיים היומיומיים בהקשר לבית, המשפחה, הקהילה, העבודה, הכלכלה, החינוך, הפנאי, האוכל, הלבוש, הרפואה, התחבורה ועוד.

בחוג ההיסטוריה במכללה האקדמית בית ברל, לומדים היסטוריה אחרת - יותר חברתית, יותר תרבותית ויותר רלבנטית לחיי היומיום ולנושאים שמעסיקים אותנו וחשובים לכולנו.

תכנית הלימודים

- חושפת את הסטודנטים ללמידה מעשירה, רבת-תחומית וחווייתית, שכוללת שימוש רחב באמצעי המחשה אודיו-ויזואליים, סיורים באתרים היסטוריים ובמוזיאונים.
- מקנה בסיס ידע מעמיק לגבי תפיסות היסוד שמנחות את האסכולות והקבוצות השונות הפעילות בשדה המחקר ההיסטורי.
- משלבת באופן מושכל בין ההיסטוריה הכללית לבין ההיסטוריה של עם ישראל, מהעת העתיקה ועד לשנים האחרונות.

בהתאם לגישה החברתית והתרבותית המנחה את החוג להיסטוריה פועלת בזיקה קרובה אליו תכנית "מנהרת הזמן" המוקדשת לחיי היומיום שהתקיימו בארץ בדורות האחרונים. בהמשך לפעילות במנהרת הזמן הסטודנטים של החוג מעורבים גם במיזם TARASA לשיתוף ושימור זכרונות במקומות ובזמנים המתאימים על מפה דיגיטלית עולמית.

מדעי החברה ואזרחות

הבנת ההתפתחות החברתית ודילמות הפרט,
המשפחה והקהילה בעולם שבו אנו חיים

ראש החוג: ד"ר אלון לבקוביץ

levko@beitberl.ac.il

תחומי האזרחות ומדעי החברה מרכזיים להבנת ההתפתחויות והשינויים החברתיים בני זמננו. הלימודים בחוג מקנים ידע בסיסי ומתקדם במגוון דיסציפלינות שכלולות במדעי החברה ואזרחות, בהן מדע המדינה, ויחסים בינלאומיים, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, כלכלה, פסיכולוגיה, לימודי מגדר, תקשורת וקרימינולוגיה. בנוסף, הלימודים מתמקדים בסוגיות ובדילמות של הפרט, המשפחה, הקהילה, המדינה והעולם הגלובלי שבו אנו חיים.

תעודת ההוראה הניתנת בתכנית זו חושפת את הלומדים לתיאוריות בסיסיות מתחומים רחבים ומאפשרת לבוגרים ללמד מגוון רחב של מקצועות הקיימים בחטיבות הביניים ובבתי הספר העל-יסודיים לבגרות - אזרחות כמקצוע חובה ואת מקצועות מדעי החברה הנלמדים בשילובים שונים בין סוציולוגיה, פסיכולוגיה, כלכלה, מדעי המדינה, תקשורת, קרימינולוגיה ואנתרופולוגיה.

תכנית הלימודים

הלימודים כוללים לימודי ליבה ולימודים דיסציפלינריים מתקדמים:

■ לימודי הליבה כוללים מתודולוגיות מחקר מרכזיות באזרחות ובמדעי החברה; ידע תיאורטי בסיסי בתחומים וסוגיות כמו פילוסופיה מדינית, המשטר הדמוקרטי, השתתפות פוליטית וחברה אזרחית, גלובליזציה, יחסים בינלאומיים ומדיניות. הכשרה זו מהווה תשתית רחבה עבור המורים לאזרחות ומדעי החברה ומבוססת על הנושאים העדכניים הנלמדים באקדמיה בתחומי הדעת השונים. בלימודי הליבה נלמדים. מושגי יסוד בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, כלכלה, פסיכולוגיה ותקשורת, היכרות עם החברה, המשק והמערכת הפוליטית בישראל. כל אלו

נותנים תמונה מקיפה לסטודנטים לקראת המפגש בשטח עם הדילמות והאתגרים שהמציאות מזמנת למורים למקצועות אלו כחלק מנושאי הדיון בכיתה.

■ הלימודים הדיסציפלינריים המתקדמים כוללים קורסים בחמישה מוקדים: אזרחות ומדעי המדינה, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, פסיכולוגיה, תקשורת וסטייה חברתית וקרימינולוגיה. הסטודנטים לומדים תשתית רלוונטית למוקדים הנבחרים, לימודי בחירה ומתנסים במשימות חקר. כל סטודנט רשאי לבחור מתוך התחומים הללו את הנושאים המעניינים אותו שבהם ירצה להעמיק במסגרת הלימודים המתקדמים.

■ לימודי העשרה ופעילויות החוג מתקיימים מעבר להוראה הכיתתית ומטרתן להעשיר את הסטודנטים בחוויות של למידה חברתית ולהעלות את התודעה החברתית בציבור, ביניהם ימי עיון וכנסים אקדמיים שונים.

שפה וספרות אנגלית

בלשנות, ספרות ומיומנויות שפה באנגלית

ראש החוג: ד"ר רונית ובמן שפרן

ronits@beitberl.ac.il

השפה האנגלית הינה שפת התקשורת העולמית, השפה המובילה בעולם התרבות, העסקים, כלי התקשורת, האקדמיה, הפוליטיקה, המדע והטכנולוגיה. בשל מעמדה כשפה גלובלית, ידע של השפה והתרבות האנגלית הוא בעל חשיבות רבה. החוג לשפה וספרות אנגלית מקנה לתלמידיו ידע רחב ועדכני בתחומי הספרות והבלשנות האנגלית, וכן מיומנויות הבעה גבוהות בעל פה ובכתב בשפה האנגלית. ידע זה מהווה תשתית לשלל מקצועות יישומיים, ומאפשר לבוגרי החוג להשתלב בתחומי תעסוקה מגוונים בארץ ובעולם, החל בהוראת אנגלית בבתי ספר ובמוסדות פרטיים, דרך קשת רחבה של תחומי עשייה, בהם כתיבה, עריכה, תרגום, וכלה בתחומים בהן נדרשת יכולת רטורית גבוהה כגון עולם התרבות, התקשורת, תיירות, כוח אדם, יחסי ציבור ודיפלומטיה. לאור הדומיננטיות של השפה והתרבות האנגלית בעולם, ומכיוון שהאנגלית היא שפת ההוראה בחוג והתכנים בו הם רב-תרבותיים, התכנית מתאימה לסטודנטים מרקעים שונים ודוברי שפות שונות כשפת אם, ואף מאפשרת באופן טבעי חילופי סטודנטים ופיתוח תכניות לימודים משותפות עם מוסדות אקדמיים בחו"ל.

תכנית הלימודים

- לימודי **בלשנות**: יסודות השפה האנושית (פונטיקה, פונולוגיה, מורפולוגיה, תחביר וסמנטיקה), התפתחות שפת אם ושפות נוספות, השפה במאה ה-21 כפועל יוצא של התפתחות העולם הקיברנטי ותהליכי הגלובליזציה, שפה בהקשרים רב לשוניים ורב תרבותיים ושפה בהקשרים בין תחומיים.
- לימודי **ספרות**: פואטיקה (תורת הספרות), תקופות, יצירות, מחברים, זרמים וז'אנרים ספרותיים, וספרות במאה ה-21. בפרט, שירה, פרוזה, דרמה, שייקספיר, ספרות בריטית ואמריקאית, ספרות פוסט-קולוניאליסטית, ספרות ילדים ונוער, ספרות מינורית, ספרות וגלובליזציה, פמיניזם בספרות ועוד.
- לימודי **מיומנויות שפה**: קורסים מתקדמים בהבעה בעל פה ובכתב בשפה האנגלית.

שפה וספרות ערבית اللغة العربية وآدابها

שילוב בין קלאסי למודרני וחציית תרבויות בחברות המזרח
התיכון ובצפון אפריקה

הערבית המודרנית, וכן חזרה על מערכות הפועל והתחביר בשפה הערבית. הסטודנטים נחשפים לאמצעי התקשורת הכתובה ומעשירים את מיומנויות התרגום והבנת הטקסט. בנוסף, ירחיבו הסטודנטים את ידיעותיהם בשפה הערבית המדוברת ובלימודי האסלאם והמזרח התיכון.

לימודי ערבית מדוברת בכל הרמות

החוג לשפה וספרות ערבית רואה חשיבות רבה ללימוד ערבית מדוברת, ומקיים קורסים בתחום בכל הרמות, ממתחילים ועד דוברי ערבית. הלימודים מתאימים לכל אחד, החל מתלמידים מן המניין ותלמידים בהתמחויות אחרות, דרך סטודנטים בתכנית המצוינים ומורים לערבית, ועד הקהל הרחב.

*בשנת הלימודים תש"פ החוג ייפתח לאקדמאים בלבד.

המרצים בפקולטה

■ ד"ר אבו-בכר רפיק ■ ד"ר אבוהב אורית ■ ד"ר אבו ראס רוידה ■ ד"ר אבסירה יעל ■ ד"ר אברגל אבי ■ ד"ר אהרון גלית ■ ד"ר אוטין פבלו ■ ד"ר אורינג כהן רחל ■ אייבל קארן ■ פרופ' אמארה מוחמד ■ ד"ר אסטליין רועי ■ ד"ר אפרתי יניב ■ ארז אייבי ■ ד"ר אשכנזי אלי ■ פרופ' בוכוויץ נורית ■ ד"ר בינס עדי ■ ד"ר ביצור אבי ■ ד"ר בכר שלומית ■ ד"ר בלבן יעל ■ ד"ר בן ישראל גלית ■ ד"ר בן-אהרון מאיה ■ ד"ר בן-ארי רם ■ בן-אריה שלום ■ ד"ר בנולול נורית ■ ד"ר בן-רפאל גלנטי סיגל ■ ברגר שמואל ■ ד"ר ברעם אשל עינת ■ ד"ר בשארה רים ■ ד"ר גבורה אבי ■ גובר איל ■ ד"ר גוטפריד שלי ■ ד"ר גולדהבר רות ■ ד"ר גולן שמוחה הלה ■ גפנר גולדשטיין עינת ■ ד"ר גרילק ליאורה ■ ד"ר דגן עמית ■ ד"ר דהן רועית ■ ד"ר דונת אורנה ■ ד"ר הולץ טל ■ פרופ' הופמן עמוס ■ ד"ר ובמן שפרן רונית ■ ד"ר וטלמן דניאל ■ ד"ר זבולון יעקב ■ ד"ר זמל עפר ■ ד"ר חיים אורלי ■ ד"ר חיימוב אילי רונית ■ ד"ר חימי חנה ■ ד"ר טרון יערה ■ ד"ר טפלו יעקב ■ ד"ר יגר לאה ■ ד"ר יכניץ ליאת ■ ירום אמיר ■ ד"ר כהן טלילה ■ ד"ר כהן עדיאל ■ ד"ר לב טוב בועז ■ ד"ר לבנת חנה ■ ד"ר לבקוביץ אלון ■ ד"ר לוין אייל ■ ד"ר לוריא רונית ■ ד"ר לנגבוים שלומית ■ ד"ר מור שגית ■ ד"ר מיכאל-ברגר לי ■ ד"ר מצפי בצלאל ■ ד"ר נתן-יולזרי שירלי ■ פרופ' סטבנס ענת ■ ד"ר סיידון ורד ■ ד"ר פאוקר אלון ■ פרופ' פוצ'טר עודד ■ ד"ר פישור בח רות ■ ד"ר פלג גילי ■ ד"ר פלד פמלה ■ עו"ד ציבולסקי גדעון ■ ד"ר קורן דן ■ ד"ר קינברג זהבית ■ ד"ר קסלר לדלסקי לימור ■ ד"ר קרטין אמנון ■ ד"ר ריגבי עמיחי ■ פרופ' רייני ציפורה ■ ד"ר שטרנברג יצחק ■ ד"ר שידלו-חצרוני ורד ■ פרופ' שילה גילה ■ ד"ר שימקין טלי ■ ד"ר שיר לי ■ ד"ר שלר אהובה ■ ד"ר שמיר אילון ■ ד"ר שנקר דניאלה ■ ד"ר שפר חגית ■ עו"ד שרון טל ■ ד"ר תמרקיין-ליידר יפעת

לימודי אנגלית למטרות אקדמיות

ראש היחידה: ד"ר ואיל טיבי

oailtibi@beitberl.ac.il

בהתאם להנחיות המועצה להשכלה גבוהה, כל הסטודנטים במוסדות האקדמיים בישראל נדרשים, במהלך לימודיהם, לקרוא מאמרים בשפה האנגלית. מטרת היחידה ללימודי אנגלית למטרות אקדמיות היא להכין את הסטודנט לקראת ההתמודדות עם טקסטים באנגלית.

* כמפורט בידיעון האקדמי של האוניברסיטה הפתוחה.
* סטודנטים אשר מעוניינים לקבל הכשרה מקצועית בתחום ההוראה כמפורט בידיעון האקדמי של הפקולטה לחינוך.

קורסי אנגלית לצרכים אקדמיים אינם חלק מתכנית הלימודים ולא יוצעו בהכרח ביום הלימודים. סטודנט שהחל את לימודי האנגלית במכללה לא יוכל לעבור להמשך הלימודים באוניברסיטה הפתוחה אלא אם כן עבר מבחן מיון חדש (אמי"ר או אמיר"ם). שיבוצו לרמת אנגלית באוניברסיטה הפתוחה עשוי להשתנות בהתאם לציון שהושג במבחן המיון.

סיווג רמות הלימודים באנגלית במסגרת התואר האקדמי על-פי המיון הבא:

מספר שעות לימוד	שם הרמה	חלוקה לרמות עפ"י ציון הבחינה	
		אמי"ר	פסיכומטרי/אמיר"ם
-	פטור	+234	+134
2 ש"ש	מתקדמים ב	233-220	133-120
2 ש"ש	מתקדמים א	219-200	119-100
3 ש"ש	בסיסי	199-185	99-85
3 ש"ש	טרם בסיסי ב	184-170	84-70
	או		
4 ש"ש	טרם בסיסי א	169-150	69-50

- בעלי ציון 50-69 יתחילו ברמת טרום בסיסי א וילמדו סה"כ 11 ש"ש עד לפטור.
- בעלי ציון 70-84 יתחילו ברמת טרום בסיסי ב וילמדו סה"כ 10 ש"ש עד לפטור.
- סטודנטים הלומדים רמת טרום בסיסי א' חייבים לקבל ציון מעל 75 כדי לעבור לרמת בסיסי. סטודנטים שיעברו ויקבלו פחות מ-75 ימשיכו לרמת טרום בסיסי ב'.

השמת סטודנטים לרמות לימוד באנגלית נעשית באחת משלושת הדרכים הבאות:

- א. ציון האנגלית בפסיכומטרי, אמי"ר או אמיר"ם.
- ב. לפי ציון סופי בקורסים ללימוד אנגלית למטרות אקדמיות במוסד עצמו.
- ג. לפי ציון באחד מנוסחי בחינת רמ"א (נוסח לכל רמה). בחינה זו מקבילה לציון סופי בקורס אקדמאי ולפיכך ציון עובר קביל למעבר לרמה הבאה בלבד.

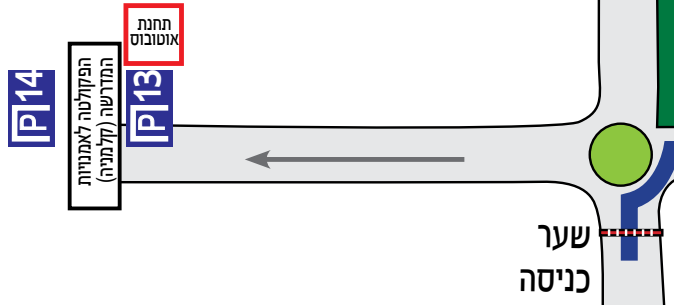

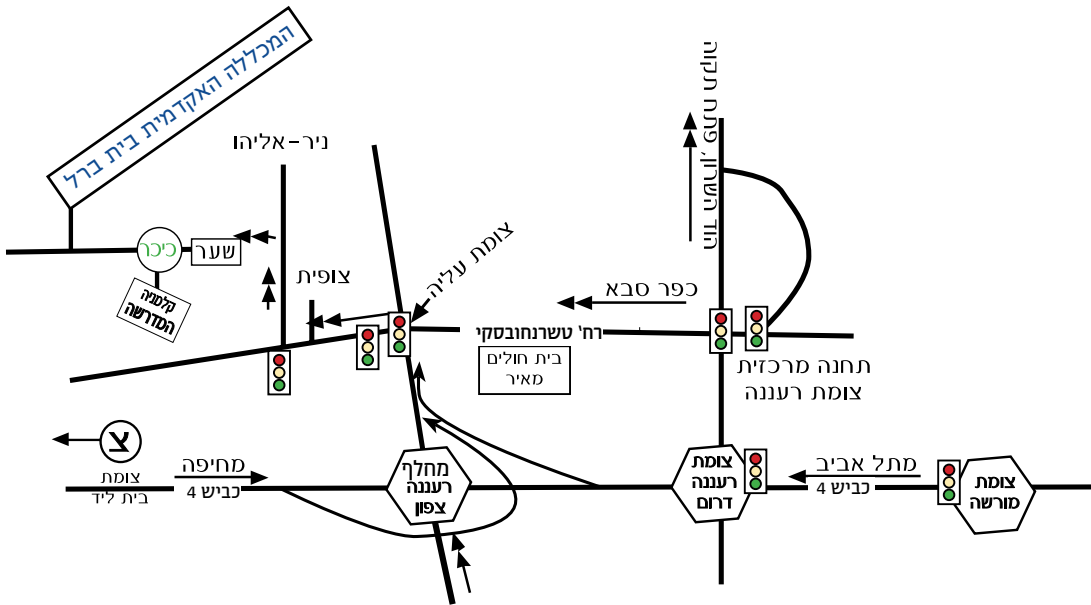

מפת הקמפוס

- 100 אזור אורן
- 200 אזור ברוש
- 300 אזור גפן
- 400 אזור דקל
- 500 אזור הדס
- 600 אזור ורד
- 700 אזור זית
- 800 אזור חרוב
- 9000 המדרשה
- מקלט
- עמדת קפה
- מעונות
- כניסות

טיפ: הידעת?
 הקמפוס מחולק לאזורים הנקראים בשמות של עצים וצמחים שונים: אורן, ברוש, גפן, דקל, הדס, ורד, זית וחרוב. בכל אזור יש מבנים ממוספרים, כאשר ספרת המאות של כל מבנה היא הערך המספרי (הגימטרי) של האות הראשונה בשם האזור.
 כך לדוגמה: כיתה 102 נמצאת באזור אורן (האות 'א' בשם אורן היא 1 בגימטרייה)
 מבנה 405 נמצא באזור דקל (האות 'ד' בשם דקל היא 4 בגימטרייה) וכך הלאה.

איך מגיעים למכללה ברכב פרטי

בצומת רעננה צפון פנה לכיוון כפר סבא. ברמזור השני, צומת עליה, פנה שמאלה לכיוון בית ברל, והמשך ישר בנסיעה על הכביש הראשי כשני ק"מ. בצומת המרומזר פנה ימינה לכיוון המכללה. אחרי עמדת הבידוק של השומר פנה שמאלה בכיכר לכיוון המדרשה או המשך ישר לכיוון המכללה.

איך מגיעים למכללה בתחבורה ציבורית

ניתן להגיע למכללה בקווי אוטובוס של חברת מטרופולין מתחנה מרכזית כפר סבא או ברכבת ישראל ובאוטובוס. מתחנה מרכזית כפר סבא: קווים 31, 71, 91 מתחנה מרכזית הרצליה, דרך רעננה וכפר סבא: קו 23 מקלנסווה לבית ברל: קו 32 למידע נוסף ולבירור שעות מדויקות מומלץ לגלוש לאתרי חברות התחבורה האינטרנט.

שירות הסעות חינם למכללה

במהלך שנת הלימודים מקיימת המכללה שירות הסעות חינם לסטודנטים. ההסעות מתבצעות באמצעות אוטובוס של חברת דברת רעננה, הנושא שלט המכללה האקדמית בית ברל.

פרטים נוספים באתר המכללה: www.beitberl.ac.il

דקנאט הסטודנטים

דקאן הסטודנטים: ד"ר יעקב (ינקי) טפלר

dekanat@beitberl.ac.il

דקנאט הסטודנטים הוא הגוף המטפל ברווחת הסטודנטים בתחום האקדמי, החברתי, הכלכלי והאישי. כל סטודנט מוזמן לפנות בכל שלב של לימודיו במכללה בבקשת עצה ועזרה לפתרון בעיותיו האישיות, האקדמיות, החברתיות או הכלכליות.

דקנאט הסטודנטים פועל ומסייע בתחומים הבאים:

- הגשת בקשות למלגות ולהלוואות - הדקנאט מעניק מלגות סיוע כלכלי ומרכז מידע על קרנות וגופים אליהם ניתן לפנות בבקשות סיוע.
- טיפול בבעיות מיוחדות הנוגעות לשכר לימוד.
- הפניה לרישום למעונות.
- עזרה בהגשת ולת"ם ומתן הטבות למשרתים במילואים.
- ייעוץ פסיכולוגי לסטודנטים.
- התאמות וסיוע לבעלי צרכים לימודיים מיוחדים - חונכות אישית, סדנאות למידה ותמיכה מקצועית.
- קשר ותיווך עם מרצים.
- פעילויות חברה ותרבות בקמפוס.
- מעורבות סטודנטים בפעילות בקהילה.

הנכם מוזמנים לפנות לדקנאט בכל נושא הנוגע לתחומי פעילותו בדוא"ל:

dekanat@beitberl.ac.il או בטלפון 09-7476387.

מידע מפורט יותר ניתן למצוא בפרק הדקנאט באתר המכללה:

www.beitberl.ac.il/about/dikanat

מפרי עטם של מרצי הפקולטה

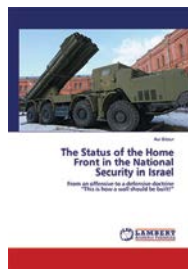
ד"ר עינת ברעם-אשל

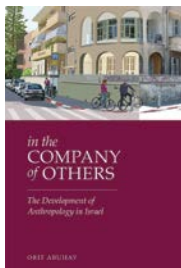
ד"ר שגית מור

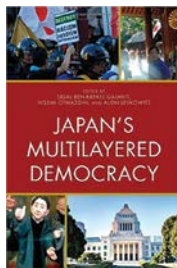
ד"ר בתיה ברוטין

ד"ר אבי ביצור

ד"ר אבוהב אורית

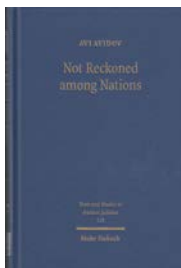
ד"ר אלון לבקוביץ'
וד"ר סיגל בן רפאל-גלנטי

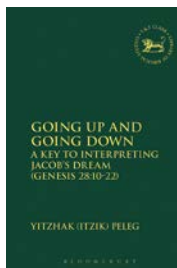
ד"ר ורד סידון

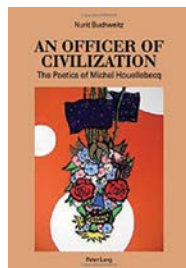
ד"ר שירלי נתן-יולזרי

ד"ר אבי אביד

ד"ר יצחק (איציק) פלג

פרופ' בוכוויץ נורית

ד"ר אלון שמיר